

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Şəhid olmuş
hərbiçilərimizin
kredit borcları
silindi
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 29 sentyabr 2023-cü il Cümə № 174 (8310) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Qarabağdan qaçan terrorçular SEPAH-a qoşulur

Torpaqlarımızdan
çıxmağa məcbur
olan dəstələrə İranın
sahiblənməsi
təsadüfi deyil

yazısı səh.11-də

Qərbin Xankəndinə "bəynəlxalq müşahidəçilər gəlsin" israrı

yazısı səh.8-də

Britaniya şirkəti Söyüdlü düynünü çözdü

yazısı səh.3-də

ABŞ-dan gələn üç elçi onlar üçün əfv istəyir

yazısı səh.4-də

Laçın postunu keçənlərin sayı qəsdən şişirdilir - 120 min yalanını ifşa etməli...

yazısı səh.9-də

XİN Qarabağdan gedənlərlə bağlı yalanları rədd etdi

yazısı səh.4-də

Paşinyan ABŞ və Fransa kəşfiyyatının qoruması altında

yazısı səh.10-də

Ermənistan KTMT və Avrasiya Birliyindən qovula bilər

yazısı səh.6-də

Könüllü təslim olan Babayan kimdir?

yazısı səh.11-də

Ölkəmizin iqtisadi artım gözləntiləri niyə endirildi?

yazısı səh.12-də

Yevlaxda ər arvadını öldürdü - özünü güllələdi

yazısı səh.3-də

100 İLLİK XƏYALLARINI BİR "FƏRMAN" LA GÖMDÜLƏR

1991-ci ildə Azərbaycan torpaqlarında qanunsuz yaradılan, "DQR" və ya "artsax respublikası" adlandırılan işğalçı rejim özünü buraxdı; Xankəndidəki bütün "dövlət strukturlarının" ləğvindən sonra idarəetmənin təhvil-təslim işlərinə başlanacaq

yazısı səh.5-də

Vardanyan barəsində 4 aylıq həbs qərarı

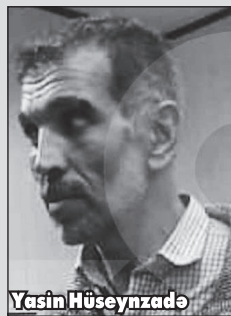
O, terrorçuluğu maliyyələşdirməkdə, silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirakda suçlanır

yazısı səh.5-də

**Britaniya nəsrinin
"Azərbaycana
qarşı sanksiyalar
hazırlanır"
iddiasına Bakıdan
reaksiya**

yazısı səh.7-də

**İrandakı
səfirliyimizə
hücum edən
terrorçu edam
olunur?**

yazısı səh.7-də

**Elbay
Qasımzadədən
təhsil
ekspertinin
iddialarına
sərt cavab**

yazısı səh.13-də

Prezident Zəngilanda

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 28-də Zəngilan rayonunda Zəngilan kəndinin təməlini qoyub. Prezidenti “AzərEnerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin “Cahangirbəyli” Su Elektrik Stansiyasının və “Azəri-şıq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Cəbrayıl Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışlarını edib.

Bakıdan 30 avtobus Xankəndinə göndərildi

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin nümayəndələri tərəfindən Xankəndidən mülki şəxslərin Ermənistana daşınması üçün müvafiq nəqliyyat vasitələrinin ayrılmasına dair müraciət daxil olmuşdur.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyindən bildirilib ki, həmin nəqliyyat vasitələri ilə Xankəndi şəhərində və ora yaxın ərazilərdə yaşayan, şəxsi avtomobilləri olmayan mülki şəxslərin daşınması nəzərdə tutulur.

Müraciətə müsbət baxılaraq, sentyabrın 28-də 30 iritumlu avtobus Ağdam-Əsgəran-Xankəndi yolu vasitəsilə yola salınıb.

AZAL Türkiyədə təhsil alan tələbələrə güzəşt edəcək

“Azərbaycan Hava Yolları” QSC (AZAL) Türkiyədə ali təhsil alan Azərbaycan vətəndaşları üçün xüsusi güzəştli tariflər təklif edəcək.

Məlumata görə, tələbələr üçün endirimlər aviashirkətin Bakıdan Türkiyənin şəhərlərinə və əks istiqamətə yerinə yətilən reyslərinə şamil olunur. Endirimli biletlerin bronlaşdırılması üçün aviashirkətin çağrı mərkəzinə (callcenter@azal.az) müraciət etmək lazımdır. Güzəştli aviabiletlərin rəsmiləşdirilməsi üçün yaşayış icazəsini təqdim etmək zəruridir. Aviabiletlərin bronlaşdırılması planlaşdırılan gediş tarixindən ən gec 14 gün əvvəl həyata keçirilməlidir. Tələbələrə səyahətlərini əvvəlcədən planlaşdırmaq və qeyd edilmiş vaxt ərzində biletləri bron etmək tövsiyə olunur. Tələbələr bu təklifdən ildə 2 dəfə yararlanırlar, bu da təhsil müddətində səyahət xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaq imkanı verəcək.

AZAL yaxın gələcəkdə digər xarici ölkələrdə təhsil alan tələbələr üçün də xüsusi endirimli tariflər tətbiq etməyi planlaşdırır.

Həkimlərin maaşı 2000 manatdan çox artıb

“Əvvəllər tibb müəssisələrində həkimlərin 400 AZN civarında olan orta əmək haqqı hazırda 2000 manatdan çox artıb”. Bu barədə Xidmətlər Zərfinin təqdimat mərasimində İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev bildirib. Onun sözlərinə görə, bu onu göstərir ki, bu sahədə ciddi inkişaf var: “Bu inkişaf daha da davam edəcək. Bizim maliyyəmiz ildən-ilə artır”.

Z.Əliyev bildirib ki, gələcəkdə dərman təminatının icbari tibbi sığorta çərçivəsində həll olunması hədəflənir.

Şəhid olmuş hərbiçilərimizin kredit borcları silindi

“Azərbaycan Banklar Assosiasiyası” (ABA) İctimai Birliyinin Rəyasət Heyətinin geniş tərkibdə iclası keçirilib. Bu barədə ABA-dan bildirilib.

Azərbaycanda 13 faydalı qazıntı yatağı istifadəyə verildi

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin Hərracların Təşkili Mərkəzi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyi ilə birlikdə faydalı qazıntı yataqlarının istifadəyə verilməsi üzrə növbəti dəfə hərrac keçirib.

Məlumata görə, hərracda Daşkəsən rayonunda yerləşən “Çovdar” (7 ha), Ağstafada “Yuxarı Salahlı” (22 ha), Tovuzda “Aşağı Zəyəmçay” (2 ha), Şəmkirdə “Aşağı Zəyəmçay” (4 ha), Şabranda “Gilgilçayın cənub-qərb cinahı” (18 ha), Siyazəndə “Gilgilçayın cənub-qərb cinahı” (10 ha) və “Gilgilçay III” (2 ha), Qaxda “Kürmükçay” (18 ha), Qaradağda “Şahqaya” (3,7 ha) və “Şonqar” (7 ha), Tərtərdə “Söylən” (0,8 ha), İsmayıllıda “Bilistan II” (3,1 ha), Qəbələdə “Türyançay III” (4 ha) yataqları istifadəyə verilib.

Hərracda investorların fəallığı müşahidə edilib. Belə ki, “Türyançay III” qum-çınqıl yatağı üzrə təklif 8 000 manatdan 15 000 manata yüksəlib. Bununla yanaşı, start qiyməti 118 382 manat olan “Çovdar” kərəmikə xammalı yatağı 121 090 manata istifadəyə verilib.

Məlumata görə, iclasda lokal xarakterli antiterror tədbirləri çərçivəsində Qarabağda qanunsuz yerləşmiş terrorçuların zərərsizləşdirilməsi, ölkənin suverenliyinin bərpası uğrunda şəhid olmuş və yaralanmış hərbiçilərimizlə əlaqədar aşağıdakı qərarlar qəbul olunub:

– Şəhid olmuş hərbiçilərimizin banklarda olan bütün növ kredit öhdəlikləri, onlara hesablanmış faizlər və digər ödəmələr tam həcmdə silinsin;

– Yaralanmış hərbiçilərimizin banklara olan kredit öhdəliklərinə 19 sentyabr 2023-cü il tarixindən 31 dekabr 2023-cü il tarixinə olan dövr ərzində hesablanmış faizlər və digər ödəmələr bankların hesabına silinsin.

“Bank icması hər zaman ölkə prezidentinin tapşırıqlarını rəhbər tutaraq şəhid ailələri və qazilərimizə, eləcə də vətənimizin düşməndən azad edilməsində iştirak edən hərbiçilərimizə münasibətdə həssaslıq nümayiş etdirməyə davam edəcək”, - deyə assosiasiya bəyan edib.

ABA-nı 1990-cı ildə kommersiya bankları təsis edib. Əsas məqsəd üzv-təşkilatların təmsil etmək, onların müxtəlif növ işgüzar xidmətlərə olan ehtiyaclarının ödənilməsinə dəstək göstərmək və fəaliyyətlərini əlaqələndirməkdir. Hazırda 24 bank və 6 qeyri-bank təşkilatı ABA-nın üzvüdür.

Başlıbel qurbanları üçün abidə ucaldılacaq

“Regional İnsan Hüquqları və Media Mərkəzi” İctimai Birliyi Başlıbel qətləmi ilə bağlı ingilis dilində hesabat hazırlayıb. Hesabatda beynəlxalq hüquqa sığmayan cinayətlə bağlı təfərrüatlar öz əksini tapıb.

Təqdimatda Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev və Regional İnsan Hüquqları və Media Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri Xalid Kazımov çıxış edərək bu cür qətləmi və soyqırımı faktlarının sənədləşdirilməsinin vacibliyindən danışdılar.

Qeyd olunub ki, faciə ilə bağlı oktyabr ayında Almaniya tədbir keçirilməsi planlaşdırılır. Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin şöbə müdiri Vəlif Hüseynov isə gələcəkdə bu formada ingilisdilli hesabatın Ağdaban faciəsi ilə bağlı da hazırlanması biləcəyini deyib. Vəlif Hüseynov yaxın vaxtlarda Başlıbel qətləminə ölən şəxslərin qəbirliyi üzərində abidənin ucaldılması düşündüyünü də vurğulayıb. Yekunda faciə şahidləri sözügedən faciə barədə təəssüratlarını bölüşüblər.

Ərdoğanın oğlu Bakıya gəldi

Bilal Ərdoğan Azərbaycanla görüşüb. Bu barədə Türkiyənin Azərbaycanla səfirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Elm Yayıma Vəqfi və Dünya Etnoidman Konfederasiyasının sədri Bilal Ərdoğan Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyini və Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunu ziyarət edib.

Bilal Ərdoğan ona ünvanlanan sualları cavablandırıb. Qonaq ilk oxuduğu kitab, məktəb və ilk müəllimləri haqqında ünvanlanan sualları cavablandıraraq şagirdlər tərəfindən maraqla dinlənilib. O, eyni zamanda övladının Quran hafızı olmasından və hafizliyin dəyərindən danışdı. Təhsilin insan həyatındakı önəminə diqqət çəkən Bilal Ərdoğan modern dünyanın ən böyük silahının güclü təhsil olduğunu qeyd edib. Ən çox sevdiyi idman sahəsi hansıdır sualına isə qonaq oxçuluq olduğunu qeyd edib və oxçuluğun tarixindən danışdı. O eyni zamanda milli kimliyin əhəmiyyətindən də bəhs edib.

Tədbirdə şagirdlərin ifasında şəhidlərə həsr edilmiş şeirlər dinlənib. Tədbirin sonunda məktəb rəhbərliyinə qonaqlar tərəfindən xatirə hədiyyələri təqdim edilib və xatirə şəkilləri çəkilib.

Buraxılış və qəbul imtahanlarının sualları ilə bağlı rəsmi açıqlama

Son zamanlar məktəblərə göndərilən qiymətləndirmə barədə təlimatlarımızda da qeyd olunub ki, qapalı test tapşırıqları yeganə qiymətləndirmə vasitəsi deyil.

Bunu Elm və Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbə-qədər təhsildə məzmun tədris və qiymətləndirmə şöbəsinin müdiri Vəfa Yaqublu deyib.

Onun sözlərinə görə, test tapşırıqları bütün fənlərə müvafiq deyil. Qapalı testlərlə şagirdin biliyi 60-70 faiz qiymətləndirildiyi üçün, açıq tipli suallara ehtiyac yaranır. Bu suallarla şagirdin yazı işi, şifahi nitqi qiymətləndirilir.

Vəfa Yaqublu buraxılış və qəbul imtahanlarında sualların məzmununa da toxunub: “Bu suallar şagirdin baxış bucağını və öyrəndiklərini həyata tətbiqini hansı formada başa düşdüyünü ölçən suallardır”.

Baş nazir Əli Əsədovun yanında Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində vəziyyətin araşdırılması üçün yaradılmış komissiyaın növbəti iclasında əsas yekun bu olub ki, üç müşahidə quyusunun suyunda sianid qeydə alınıb. Halbuki proseslər yeni başlayan zaman sözügedən mədəni idarə edən şirkət sianid turşusunun olduğunu inkar edirdi, bildirdirdilər ki, belə bir şey yoxdur. Amma ekspertlər onların əksinə olaraq qeyd edirdilər ki, Dövlət Komissiyası bunu aşkar edəcək, elə də oldu, üç quyuda miqdarından asılı olmayaraq sianid turşusunun aşkar edildiyi açıqlandı.

Maraqlıdır ki, əhalini narahat edən məsələlərin həlli istiqamətində verilən tapşırığın tətbiqə salınmadan icrası ilə əlaqədar "Micon" İnternational Co Limited şirkəti Azərbaycan dövlətə olub və 2023-cü il 25 iyul-01 avqust tarixlərində beynəlxalq şirkətin ekspertləri tərəfindən Gədəbəy mədən sahəsi və ətraf ərazilərdən - Gədəbəy şəhəri, Söyüdlü, Yenikənd, Arıxdam kəndləri və Qumlu yaşayış massivində müstəqil monitorinqlər keçirilib, həmçinin Gədəbəy və Mis çaylarından su, torpaq nümunələri götürülüb, atmosfer havasında zərərli qazların, eləcə də toz hissəciklərinin konsentrasiyası, radiasiya fonu və səs-küyün səviyyəsi ölçülüb. Belə ki, Gədəbəy sahəsində 20 nöqtədə yeraltı, 18 nöqtədə yerüstü su nümunələri götürülüb, su keyfiyyəti üzrə monitorinq məlumatları 35 parametrlə (suda sianidin miqdarı, ümumi, sərbəst və zəif turşulu mühitdə dissosiasiya olunan miqdarları) təhlil edilib. İclas zamanı qərara alınıb ki, zavodun fəaliyyətinin mərhələli şəkildə bərpası yenidənqurma və modernləşdirmə işlərinin yerinə yetirilməsi qrafikinə işlənilib hazırlanmasından və təqdim olunmasından, onun müvafiq dövlət qurumları ilə razılaşdırılmasından sonra təmin oluna bilər.

Qeyd edək ki, "Micon" International Co Limited şirkəti dağ-mədən sektorunda beynəlxalq təcrübəyə malikdir. Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsirli "Bakı-Xəbər"ə şərhində maraqlı məqama toxunub. "Mən komissiyaın rəyində belə bir məsələ sezdim ki, şirkətin fəaliyyətinə, yenə hamı ki qayda ilə, yeni sianid turşusu vasitəsilə prosesin aparılmasına icazə verilə bilər, amma qaydalara əməl etmək şərti. Bu, məyusedici haldır. Mən gözləyirdim ki, hasilat üsulu dəyişdiriləcək. Bilirsiniz ki, indi dünya 50 il bundan əvvəlki dünya deyil, indi qızıl hasilatında ətraf mühitə daha az zərər verən bir neçə hasilat metodu vardır", - deyərək A.Nəsirli bildirib.

Millət vəkili Fazil Mustafayev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Nazirlər Kabineti tərəfindən yaradılmış komissiyaın bu müddətdə ciddi çalışdığı görünür: "Xarici şirkətin köməyi ilə ciddi yoxlamalar aparılıb. Sianid maddəsinin

olması barədə məlumatların verilməsi onu göstərir ki, məsələyə müəyyən dərəcədə obyektiv yanaşılıb. Sianid turşusunun təhlükəsi barədə əvvəlcədən də xəbərdar olunurdu. Təbii ki, bunsuz da istehsal etmək mümkün deyildi. Amma bunun miqdarı məsələsi daha çox önəmli idi. Ətraf mühitə və vətəndaşlara nə qədər zərər vurur. Vətəndaşların da etirazlarının bu formada nəzərə alınması, araşdırılma aparılması müsbət bir tendensiya. Hər halda, toplaşaraq belə bir açıqlama verilməsi onu göstərdi ki, hökumət bu kimi məsələlərə kifayət qədər həssaslıqla yanaşır. Mən də fikirləşirəm ki, əslində hasilatın müəyyən dərəcədə üsulu dəyişməli idi. Bu üsul əgər ətraf mühitə ziyan vurursa, əhalinin yaşaması üçün ciddi problemlər yarasaydı, mədən, yaxud da istehsal vətəndaşın həyatından daha vacib deyil. Bəlkə birdən-birə bunu dəyişmək çətindir, amma hər halda, qeyd olunmalıdır. Gələcək üçün belə bir tövsiyə verilib, fərqli bir metodologiya üzrə bu istiqamətdə yeni bir hasilat metodunun gerçəkləşməsi barədə araşdırmalar aparılır. Bunun verilməsi müəyyən dərəcədə gələcəyə ekoloji fəlakətin qarşısının alınması istiqamətində düşünüldüyü rəyini yarada bilər. Ona görə də bu məsələ barədə mən də o fikirdəyəm ki, vətəndaş sağlamlığına zərər verən hansısa istehsal varsa, bunu hansısa formada daha az zərərli, ya da zərərsiz formada həyata keçirmək yolları axtarılmalıdır".

Nəzərə çatdıraraq ki, ötən gün Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində monitorinqlərin aparılması və mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi məqsədilə yaradılmış komissiyaın üzvlərinin kənd sakinləri ilə görüşü də keçirilib. Görüş çərçivəsində "Micon" Beynəlxalq Monitorinq Şirkətinin apardığı monitorinqin nəticələri təqdim olunub. Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində fəaliyyət göstərən "Azərbaycan Beynəlxalq Mədən Şirkəti"(AIMC) bütün tövsiyələri, monitorinq nəticələrini qəbul edib və pozuntu hallarının olduğunu etiraf edib. Bunu Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində monitorinqlərin aparılması və mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi məq-

Britaniya şirkəti

Söyüdlü düyününü gözdü

Nazir kənddə iclas keçirdi, sakinlərin müraciət etmələri üçün əlaqələndirici şəxs təyin olundu

sədilə yaradılmış Komissiyaın sədri, **ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev** "Micon" Beynəlxalq Monitorinq Şirkətinin Gədəbəy Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində apardığı monitorinqin nəticələrinin təqdimatı ilə bağlı kənd sakinləri ilə görüşdə deyib. Nazir əlavə edib ki, Gədəbəyin Söyüdlü kəndində ekoloji məsələlərlə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə sakinlərin müraciət etmələri üçün birbaşa əlaqələndirici şəxs də təyin olunub. O bildirib ki, həmin şəxs Nəzərov Surxay Əli oğludur və vətəndaşlar mövcud problemlərlə bağlı ona müraciət edə bilərlər: "Gədəbəyin Söyüdlü kəndində 18 nöqtədə yerüstü suların nümunələri götürülüb və müəyyən edilib ki, codluq və bulanlıqlıq, həmçinin ağır metallar normadan yüksəkdir. Bir nöqtədə sianidin miqdarı 0,013 müəyyən edilib. Əslində isə norma 0,005 olmalıdır. Həmçinin 32 nöqtədə torpaqdan nümunələr götürülüb. Bütün göstəricilər norma daxilində olub, lakin ağır metallar yüksək göstəricilərlə xarakterizə olunub. Mədənə nə qədər axın sularından götürülmüş su nümunələrində də ağır metalların normadan yüksək olduğu qeydə alınıb". Nazir qeyd edib ki, "Micon" şirkətinin apardığı monitorinqlərin yekunlarına dair

həm şirkətə tövsiyə xarakterli sənəd hazırlanıb, həm də dövlət qurumları üçün nəzarət tədbirlərinin görülməsi və problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində tövsiyələr təqdim edilib.

Nazirin sözlərinə görə, aparılan yoxlamalar zamanı Gədəbəy Qızıl-Mis Emalı Zavodunda avtomatik idarəetmə sisteminin işləmədəyi və ya yarı avtomat rejimində çalışdığı müəyyən edilib: "Bu da tullantıların göllə axılması zamanı kimyəvi tullantılara nəzarətin zəif olmasına gətirib çıxarır. Biz şirkətlə bərabər ictimai nəzarətin qurulmasına çağırış edirik".

Qeyd edək ki, sianid bədənə oksigenə istifadə etmə qabiliyyətinə mane olan, sürətlə hərəkət edən, potensial ölümcül kimyəvi maddədir. Sianür hidrogen sianid (HCN) və ya sianogen xlorid (CNCl) kimi rəngsiz qaz və ya maye ola bilər. Sianid bəzən "acı badam" qoxusuna malik olaraq təsvir edilir, lakin heç də həmişə qoxu vermir. Sianidin suya buraxılmasından sonra insanlar suya toxunmaqla və ya içməklə məruz qala bilərlər. Suyu buraxılan bərk sianid həmçinin hidrogen sianid qazı (HCN və ya AC) yarada bilər. Sianidlə qida və ya içkinin bərk formalarla çirklənməsi ehtimalı daha yüksəkdir. Si-

Yevlaxda ər arvadını öldürdü - özünü güllələdi

Yevlaxda ər 60 yaşlı arvadını öldürüb, özünü güllələyib. Yevlax Rayon Prokurorluğundan verilən məlumata görə, sentyabrın 28-də Yevlax rayonu, Tanrıqulular kənd sakini 1963-cü il təvəllüdlü Zinyət Zamanovanın kəsilmiş-deşilmiş xəsarətlərdən ölümü barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Araşdırma zamanı 1960-cı il təvəllüdlü Mehman Zamanovun aralarında yaranmış mübahisə zamanı arvadı Zinyət Zamanovaya bıçaqla xəsarətlər yetirərək qəsdən öldürməsinə, daha sonra isə tüfənglə atəş açaraq özünə xəsarət yetirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Dövlətə xəyanətə görə 17 il həbs

Dövlətə xəyanətdə ittiham olunan Sərdar Babayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əhməd Quliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Hökmə əsasən, Sərdar Babayev 17 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, Sərdar Babayev Maide.az saytının rəhbəri olub. O, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən 2021-ci ilin oktyabr ayında həbs olunub.

Sərdar Babayevə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 274 (dövlətə xəyanət) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb, barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

O, 2017-ci ildə dini təbliğat, dini ayin və mərasimlərin aparılması tələblərini pozmağa görə 3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdi.

anid qazı hava şəraitindən asılı olaraq açıq yerlərdə tez dağılaraq onu açıq havada daha az zərərli edir. Sianidə məruz qalmanın əlamətləri və simptomları çoxdur. Kiçik dozalarda sianidə məruz qaldıqda və ya dərhal sonra bu əlamətlər və simptomlar inkişaf edə bilər: sinə ağrısı, sinə sıx-

lığı, başgicəllənmə, göz ağrısı, göz yaşı, həyəcan, nəfəs almaqda çətinlik, baş ağrısı, daha az zərərli edir. Sianidə məruz qalmanın əlamətləri və simptomları çoxdur. Kiçik dozalarda sianidə məruz qaldıqda və ya dərhal sonra bu əlamətlər və simptomlar inkişaf edə bilər: sinə ağrısı, sinə sıx-

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi vəzifəsini icra edən Yuri Kimin Qarabağda baş verən hadisələrə hiddətli və qərəzli münasibəti bəllidir. Yuri Kimin Senatın Xarici Əlaqələr Komitəsindəki çıxışında "ABŞ "Dağlıq Qarabağ"ın (belə bir inzibati vahid yoxdur) erməni əhalisinə qarşı etnik təmizləmə və ya digər vəhşiliklər törətmək üçün qısa və ya uzun müddətli heç bir hərəkətə və ya sərəfə dözməyəcək" bəyanatı Bakıda haqlı narazılıq yaratmışdı.

Dövlət katibinin müavini-nin açıqlaması əlbəttə ki, yersiz təhdiddən başqa bir şey deyildi. Azərbaycan antiterror tədbirləri ilə göstərdi ki, öz ərazisində silahlı xunta rejimi ilə vətəndaşı hesab etdiyi erməni əhalisi ilə bərabərlik işarəsi qoymur. Onların təhlükəsizliyinə də hər cür təminat verilir. Birləşmiş

ABŞ-dan gələn üç elçi onlar üçün əfv istəyir

Amerika terrorçuların bağışlanması doğru addım hesab edirsə, onda niyə Quantanamodakı məhbusları bağışlamırlar?

Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin hüquqlarına toxunan Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycanda yaşayan digər etnik azlıqlar kimi, onların da hüquqları ölkə qanunvericiliyi və beynəlxalq öhdəliklər çərçivəsində təmin ediləcək. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanın nümayəndələri ilə Qarabağın erməni sakinlərinin təmsilçiləri arasında reintegrasiya istiqamətində dialoq aparılır.

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, son zamanlar az qala hər gün Qarabağda təkcə bizim yox, bütövlükdə dünyada bölgəmizdəki prosesləri izləyənlərin böyük əksəriyyətinin qətiyyənlə gözləmədiyi hadisələr baş verir: "Çox yox, təqribən bir ay əvvəl heç kimin ağına gəlmirdi ki, Azərbaycan hakimiyyətinə meydan oxuyan, Ağdam yolunu bağlayaraq nəq-

prezident Baydeni son günlər baş verən tarixi hadisələrin əsas günahkarı elan edib. Etiraf olunmalıdır ki, ABŞ-Ermənistan münasibətləri son illərin ən soyuq dövrünü yaşayır. Təbiidir ki, bu şəraitdə qarşıdan gələn seçkilər barədə düşünmək məcburiyyətində olan Ağ Ev administrasiyası erməni seçicilərin səsini almaq üçün müəyyən addımlar atmaq, təkliflərlə çıxış etmək məcburiyyətindədir. Görünür,

Ceyhun Bayramov Kimlə nələr müzakirə etdi?

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Azərbaycanda səfərdə olan ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi vəzifələrini icra edən Yuri Kimi qəbul edib.

Görüş zamanı Azərbaycanın antiterror tədbirlərindən sonra bölgədə cari vəziyyət, eləcə də humanitar yardım məsələləri müzakirə olunub. Nazir Ceyhun Bayramov bölgədə əsas təhdid olan qanunsuz erməni silahlı qüvvələrinin mövcudluğuna son qoyulmasının sülh və sabitliyə xidmət edəcəyini diqqətə çatdırıb.

Tərk-silah prosesi, erməni sakinlərin ehtiyaclarının qarşılanması istiqamətində ölkəmizin həyata keçirdiyi tədbirlər, erməni sakinlərin reintegrasiyası üzrə aparılan danışıqlar barədə qarşı tərəfə məlumat verilib.

Hazırda Azərbaycana qarşı davam edən qarayaxma kampaniyasının heç bir əsasının olmadığı, Azərbaycanın erməni sakinlərə heç bir təhdid törətmədiyi diqqətə çatdırılıb. Azərbaycana qarşı səslənən iddiaların əsassız olduğu, bunun sübut edilməsi üçün Azərbaycanın BMT-nin ölkəmizdəki Rezident Əlaqələndiricisinin rəhbərliyi altında BMT orqanlarının Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfərinin təşkil edilməsinə hazır olduğu bildirilib.

Nazir Ceyhun Bayramov ölkəmizin cəlb olunmuş beynəlxalq tərəfdaşlar vasitəsilə həyata keçirdiyi bütün söylərinə baxmayaraq, Ermənistan tərəfinin sülh prosesinə maneçilik törətməkdə davam etdiyini diqqətə çatdırıb. Azərbaycanın qarşılıqlı şəkildə ərazi bütövlüyü və suverenliyə hörmət əsasında Ermənistanla sülh prosesində maraqlı olduğu vurğulanıb.

XİN Qarabağdan gedənlərlə bağlı yalanları rədd etdi

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın sentyabrın 28-də hökumətin iclasında çıxışı zamanı səsləndirdiyi iddialara münasibət bildirib. XİN-nin yaydığı açıqlamada deyilir:

"Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin guya "etnik təmizləmə"yə məruz qaldığı barədə 28 sentyabr 2023-cü il tarixli bəyanatını qətiyyətlə pisləyir və rədd edirik.

Bu cür heyəcan təbili çalan rəvayət, Ermənistan Baş nazirinin Azərbaycan tərəfindən erməni sakinlərə qarşı heç bir təhlükənin olmadığını söylədiyi 21 sentyabr tarixli bəyanatı ilə ziddiyyət təşkil etməklə yanaşı, o cümlədən Azərbaycanın humanitar dəstək və reintegrasiya istiqamətində göstərdiyi səyləri pozmağa və Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülhün mümkün perspektivlərini sarsıtmağa hədəflənib.

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin gedişinin onların şəxsi və fərdi qərarı olduğu, bunun məcburi yerdəyişmə ilə heç bir əlaqəsi olmadığı Baş nazir Paşinyana yaxşı məlumdur. Əgər erməni sakinlərinin hansısa seqmenti Azərbaycan qanunvericiliyi və hakimiyyəti çərçivəsində yaşamaq və ona tabe olmaq istəmirsə, onları buna məcbur edə bilmərik. Bunun əksinə, biz erməni sakinləri öz yaşayış yerlərini tərk etməməyə və multietnik Azərbaycan cəmiyyətinin bir hissəsi olmağa çağırırıq".

Ştatların dövlət katibi Entoni Blinkenin yardımçısı postunda səlahiyyətləri icra edən, əslən koreyalı olan amerikalı diplomat qadının siyasət qaydalarından və diplomatik etikadan çox uzaq açıqlamasına baxmayaraq Prezident İlham Əliyev həm onu, Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) rəhbəri Samanta Paueri və ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononu qəbul edib. Görüşdə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri nəticəsində yaranmış hazırkı vəziyyət barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Hazırda qanunsuz erməni silahlı qüvvələrinin tərk-silah edildiyini deyən Prezident İlham Əliyev onların Azərbaycan ərazisindən çıxarılması prosesinin həyata keçirildiyini bildirib. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, antiterror tədbirləri zamanı mülki əhaliyə ziyan dəyməyib, hədəf ancaq qanunsuz erməni silahlı birləşmələri və hərbi obyektlər olub.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, rəsmi Bakı ölkəmizdə akkreditə olunmuş BMT-nin Rezident Əlaqələndirici Ofisinin yaxın zamanda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfərinin təşkilinə hazırdır.

Yada salmaq ki, bu görüşdən bir gün əvvəl ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Prezident Əliyevə zəng edib və mətbuatın yazdığına görə, Blinken Qarabağa beynəlxalq missiyanın göndərilməsini, ermənilərə amnistiya verilməsini və ermənilərin hüquqlarının müdafiə etməyə çağırılıb. Ekspertlərə görə, əli azərbaycanlıların qanına batmış terrorçuların cəzasız qalmasına Prezident razılıq verməz, çünki bu, prinsiplə məsələdir. Bunu bilə-bilə Qərb dairələrinin və Blinkenin bu cür təkliflə çıxış etməsində əslində məqsəd nədir? Amerikada terrorçuların bağışlanması doğru addım hesab edirlərsə, onda niyə Quantanamodakı məhbusları bağışlamırlar? Blinkenin bu cür təkliflə çıxış etməsi isə əslində doğru deyil. Daha bizdən nələr istəyirlər?

liyyatın hərəkətinə imkan verməyən separatçı Qarabağ erməniləri təqribən bir həftə ərzində bu duruma düşəcəklər, dünyanın superqücləri - Rusiya, ABŞ, Avropa Birliyi Azərbaycan Prezidentinin beynəlxalq hüquq çərçivəsində atdığı qəti addımlara qarşı bu qəddər təsirsiz qalacaq, ilk növbədə ermənilərin gözlədiyi addımları ata bilməyəcəklər. Söhbət BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnaməsinin qəbul olunmasından, Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsindən və s. məsələlərdən gedir. Rusiyanın davranışı ilə bağlı məsələlər müəyyən qədər aydındır. Ermənistan hakimiyyətinin daldadal atdığı yanlış addımlar nəticəsində böyük qonşumuz növbəti dəfə neytrallıq göstərmək və hətta bəzi məqamlarda anti-erməni mövqeyi tutmaq qərarına gəldi. Yeri gəlmişkən, bu cür davranış müəyyən qədər gözlənilən idi.

Ancaq ABŞ və müttəfiqlərindən ermənilərin gözləntiləri daha böyük idi və heç də təsadüfi deyil ki, ABŞ ermənilərinin diaspor təşkilatı - ANKA

hələlik ağıllarına gələn, yaxud mümkün hesab olunan ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenin Prezident Əliyevə ard-arda zəng etməsi, Qarabağa beynəlxalq missiyanın göndərilməsini təklif etməsi, ermənilərə amnistiya verilməsi və onların hüquqlarının müdafiə etməyə çağırması olub. Təbii ki, bu təklif və çağırışların bir hissəsi müəyyən şərtlər qarşılığında qəbul oluna bilər və bu barədə qərar Azərbaycan Prezidenti verəcək.

Yeri gəlmişkən, son dövrlər bütün dünyada Azərbaycan Ordusunun apardığı əməliyyatlar diqqətlə araşdırılır və öyrənilir. Ancaq son illər baş verən hadisələr araşdırılarkən dövlət başçımızın zərgər dəqiqliyi ilə apardığı xarici siyasətin diqqətlə öyrənilməsinə xüsusi diqqət yetirilməsi vacibdir. Bu möhtəşəm "diplomatiya dərsi"ni almaq həm erməni siyasətçiləri, həm də onlarla eyni mövqedən çıxış edən "milli siyasətçilərimiz" üçün xüsusilə vacibdir".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan torpaqlarında qurulmuş işğalçı Qarabağ rejimi buraxılıb, bütün təsisatların 2024-cü il yanvarın 1-dək öz fəaliyyətini dayandırması hökmü verilib. Novator.az bildirir ki, rejimin başçısı Samvel Şahramanyan sentyabrın 28-də belə sənəd imzalayıb.

Bildirilir ki, Azərbaycan dövlətinin 19 sentyabr 2023-cü il tarixində keçirdiyi antiterror tədbirlərindən sonra qondarma rejim mövcudluğunu dayandırmaq qərarına gəlib.

Məlumatda qeyd olunub ki, fərmana əsasən, mövcud ağır hərbi-siyasi vəziyyətlə əlaqədar olaraq, Rusiya sülhməramlı qüvvələri komandanlığının vasitəçiliyi ilə əldə edilmiş razılaşmanı nəzərə alaraq, "artsax" xalqının fiziki təhlükəsizliyinin və həyatı maraqlarının təmin edilməsi prioritetinə əsaslanaraq, Azərbaycan Respublikasının nümayəndələri ilə razılaşdırılıb ki, "Dağlıq Qarabağ" sakinlərinin, o cümlədən silahı yerə qoymuş hərbi qulluqçuların öz nəqliyyat vasitələri ilə Laçın dəhlizi ilə sərbəst, könüllü və maneəsiz gediş-gəlişi Azərbaycan Respublikası Qanununun 93-cü maddəsini rəhbər tutmaqla təmin edilir.

"Dağlıq Qarabağ"ın konstitusiyasına əsasən qərara alınır:

1. 2024-cü il yanvarın 1-dək idarə tabeliyində olan bütün dövlət qurumları və təşkilatları ləğv edilsin və "Dağlıq Qarabağ" ("artsax") respublikası öz fəaliyyətini dayandırsın.

2. "Dağlıq Qarabağ"ın əhalisi, o cümlədən "respublika"dan kənarda yerləşənlər bu fərman qüvvəyə mindikdən sonra müstəqil və fərdi qərar qəbul etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının təqdim etdiyi reintegrasiya şərtləri ilə tanış olsunlar.

Bu "fərman" dərc edildikdən dərhal sonra qüvvəyə minir.

Sentyabrın 19-da Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Xankəndi, Xocalı, Ağdərə, Xocavənd şəhərləri, Şuşa, Xocalı, Xocavənd rayonlarının və keçmiş Ağdərə rayonunun bir hissəsinə nəzarət edən işğalçı rejimə qarşı hərbi əməliyyat başlayıb, ertəsi gün düşmən silahı yerə qoymaq, tərk-silah olmaq öhdəliyi götürüb.

1991-ci ildə qanunsuz yaradılan, özünü "Dağlıq Qarabağ Respublikası" və ya "artsax respublikası" adlandıran işğalçı rejimə müxtəlif vaxtlarda Leonard Petrosyan (iki dəfə), Artur Mkrtçyan, Georgi Petrosyan, Robert Köçəryan, Arkadi Qukasyan, Bako Sakakyan, Araik Arutyunyan, David İşxanyan rəhbərlik ediblər. Samvel Şahramanyan 2023-cü il sentyabrın 9-dan başçı idi.

Xankəndidəki bütün "dövlət strukturlarının" buraxılmasının elan olunmasından sonra idarəetmənin təhvil-təslim işlərinə başlanacaq. DQMV-nin keçmiş İcraiyyə Komitəsinin və bütün qondarma dövlət strukturlarının binalarında Azərbaycan bayraqları dalğalanacaq. Erməni nəşrinin yaydığı xəbərlərdə qeyd olunurdu ki, Şahramanyan Azərbaycanın mərkəzi hakimiyyətindən Xankəndinə girişi təxirə salmağı xahiş edib: "Bildirib ki, şəhərdə artıq təsvirolunmaz çaxnaşma hökm sürür. Qarabağı tərk etmək istəyənlərə humanitar dəhliz verəcəyi ilə bağlı razılıq əldə olunub". Azərbaycanın daxili işlər orqanlarının qüvvələri isə dünən Xankəndi şəhərinə daxil olub. Polis əməkdaşlarını daşıyan çoxsaylı xidməti avtomobillər Rusiya sülhməramlılarının müşayiəti ilə Xankəndinə girib. Sosial şəbəkələrdə yayılmış görüntüləri lentə alan erməniəsilli şəxs oradakı qondarma rejimin ünvanına təhqiramiz sözlər işlədib. Bilgili mənbə hələ ötən həftə "Yeni Müsavat"a demişdi ki, ilkin dövrdə Azərbaycan bütün bu prosedura nəzarət etmək üçün Xankəndinə komendant təyin edə bilər. Hərbi (yarımhərbi) komendaturaya Rusiya sülhməramlılarının, eləcə də erməni icmasından da nümayəndələrin cəlb edilməsi mümkündür. Xankəndi

100 illik xəyallarını bir "fərman"la gömdülər

1991-ci ildə Azərbaycan torpaqlarında qanunsuz yaradılan, özünü "DQR" və ya "artsax respublikası" adlandıran işğalçı rejim özünü buraxdı; Xankəndidəki bütün "dövlət strukturlarının" buraxılmasından sonra idarəetmənin təhvil-təslim işlərinə başlanacaq

kəndinə girib. Sosial şəbəkələrdə yayılmış görüntüləri lentə alan erməniəsilli şəxs oradakı qondarma rejimin ünvanına təhqiramiz sözlər işlədib. Bilgili mənbə hələ ötən həftə "Yeni Müsavat"a demişdi ki, ilkin dövrdə Azərbaycan bütün bu prosedura nəzarət etmək üçün Xankəndinə komendant təyin edə bilər. Hərbi (yarımhərbi) komendaturaya Rusiya sülhməramlılarının, eləcə də erməni icmasından da nümayəndələrin cəlb edilməsi mümkündür. Xankəndi

ilə yanaşı, digər ərazilərdə də, xüsusilə Xocalı və Əsgəran da eyni prinsiplərlə komendaturalar yaradıla bilər ki, bununla təhvil-təslim prosesini maksimum qarşısürmə olmadan aparmaq mümkündür.

Xankəndidə prezidentin xüsusi nümayəndəliyini yaratmaq variantı da var. Bu iş 2021-ci ilin dekabrında Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan (Şuşa rayonu istisna olmaqla) ərazilərdə Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynova da həvalə edilə

bilər. Amma daha ağlabatan variant budur ki, Xankəndi və ətraf rayonlarda Prezidentin xüsusi nümayəndələri olsun. Çünki bu vəzifənin yükü təkcə iqtisadi deyil, hərtərəfli fəaliyyət tələb edir.

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə mütəxəssis Sülhəddin Əkbər "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd edib ki, Azərbaycan bütün ərazilərə kontrol edəcək. Amma idarəçiliyə gəlincə, S.Əkbər bildirib ki, ermənilər hansı bölgələri tərk ediblərsə, ora

Azərbaycan yurisdiksiyasına keçir, harada erməni əhalisi qalacaqsas, müvəqqəti qarışıq idarəçilik modeli tətbiq edilə bilər. S.Əkbərin fikrincə, hazırkı şəraitdə qarışıq idarəçilik modeli Azərbaycana sərf edir, bu halda "etnik təmizləmə" və "genosid" ittihamlarına son qoya bilirik. Həmsöhbətimiz vurğuladı ki, Xankəndidə hərbi-mülki qarışıq idarəçilik tətbiqi istisna deyil: "Bu məsələlərdə etimad, səmimiyyət olmasa, məcbur qalacağıq ki, birbaşa idarəçilik təşkil edək. Ona görə də Rusiyaya və Qarabağdakı erməni nümayəndələrə xəbərdarlıq kimi bildirilməlidir. Eyni zamanda Azərbaycan kimsəyə arxayın olmadan bütün yaşayış məntəqələrini yoxlamalıdır. Bir tərəfdən ordu, digər yandan Daxili İşlər Nazirliyi və Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti regionda işləməyə başlamalıdır. Hazırda Ordu muz, kəşfiyyat xidməti və təhlükəsizlik qüvvələri işləyirlər, eləcə də baş nazirin müavini Şahin Mustafayevin rəhbərlik etdiyi İşçi Qrupu fəaliyyətə başlamışdır".

Orxan ƏLİYEV
"Yeni Müsavat"

Vardanyan barəsində 4 aylıq həbs qərarı

O, terrorçuluğu maliyyələşdirməkdə, silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etməkdə suçlanır

Azərbaycan Respublikasının Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərdə fəaliyyət göstərmiş qanunsuz erməni silahlı birləşmələri tərəfindən ötən müddət ərzində törədilmiş çoxsaylı terrorçuluq cinayətlərinin araşdırılması ilə bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində ibtidai istintaq aparılır.

Bu barədə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti məlumat yayıb.

Məlumatla görə, toplanılmış sübutlarla, hazırda Ermə-

nistan Respublikasının vətəndaşı olan 1968-ci il təvəllüdü R.Vardanyan Ruben Karlenoviçin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı

birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə) və 318.1-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə nəzərdə tutulan cinayət əməllərini törətməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilmişdir. Ona qarşı irəli sürülən ittiham əsasən, müəyyənləşdirilmişdir ki, Ruben Vardanyan xarici ölkə vətəndaşı olduğu halda terror-təxribat əməlləri törətmək məqsədilə 2022-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini nəzarət-buraxılış məntəqələrindən kənar, qanunsuz keçərək, Azərbaycan Respublikasının Qarabağ iqtisadi rayonunda Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi əraziyə daxil olmuş, həmin ərazidə Azərbaycan

can Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrin formalaşdırılması və fəaliyyətinin təşkilində, habelə idarələrə, təşkilatlara və ayrı-ayrı şəxslərə insanların həlak olmasına və digər ağır nəticələrə səbəb olan basqınlar etmiş sözügedən qanunsuz hərbi birliklərin silah, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr, hərbi texnika və əsgəri ləvazimatla təchiz edilməsində iştirak etmişdir. Bundan başqa, o, pul vəsaitlərini həmin qanunsuz silahlı birləşmələrin terrorçuluq fəaliyyətinin təşkil olunmasına yönəltməklə terrorçuluğu maliyyələşdirmişdir. Törətdiyi qeyri-qanuni əməllərə görə Ruben Vardanyan 27 sentyabr 2023-cü il tarixində saxlanılaraq, ittiham elan edilməklə təqsirləndirilən şəxs qismində cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmuş, barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilmişdir.

Qeyd edək ki, Ruben Vardanyan ötən gün Laçın dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsində saxlanılıb. Ermənistan vətəndaşı olan 1968-ci il təvəllüdü R.Vardanyanın Cinayət Məcəlləsinin 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 279.3 (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrin və ya qrupların yaradılmasında və fəaliyyətində iştirak etmə) və 318.1-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə nəzərdə tutulan cinayət əməllərini törətməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Səbəylər Rayon Məhkəməsində qondarma Dağlıq

“Amerikalıların İrəvana necə dağıdıcı fanatizmlə yanaşdığını görürük”. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova deyib. “USA-ID-in rəhbəri, rusofobiya ilə tanınan Samanta Pauer və bu yaxınlarda Ermənistanı Qərbe yönləndirdiklərini açıq şəkildə bəyan edən dövlət katibinin köməkçisi vəzifəsini icra edən Yuri Kim respublikaya gəldi.

Daxil olan məlumatlara görə, Vaşinqton və Brüssel İrəvanı KTMT-dən çıxmağa, NATO ilə əməkdaşlığı sürətləndirməyə, hərbi-texniki əməkdaşlığın istiqamətini dəyişməyə inandırır. Bu məqsədlərə çatmaq üçün tələskən qərblilər öz insan haqları dəyərlərini unudublar. Bütün bunlar Ermənistanda nümayişçilərin təqiblərinə, döyülməsinə və həbsinə göz yuman növbəti psevddemokratiyadır. Biz həmişə demişik ki, dövlətin daxili işlərini dövlət özü həll etməlidir. Amma ABŞ İranda bir nümayişçi görübse, Yerevanda nə baş verdiyini görməlidir. Mitinglərin davam edəcəyi təqdirdə təhdid edilən müxalifətin taleyinin necə olacağını görmək istəmirlər. Bu, artıq ikili standartlar deyil, standartların olmamasıdır”. Qeyd edək ki, ölkənin KTMT-də üzlüyünün dayandırılması barədə qərar yalnız Kollektiv Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən verilə bilər. 2012-ci ilin iyununda Özbəkistan KTMT-dən çıxmaq barədə nota dərc edib və ertəsi gün Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının nümayəndəsi bildirib ki, heç bir ölkə onu dərhal tərk edə bilməz. Çünki bunun üçün nəzərdə tutulan uyğun olaraq altı ay əvvəl xəbərdarlıq tələb olunur. Üzlüyün sadəcə bir “dayandırılması” nizamnamədə nəzərdə tutulmur. Yalnız idarəetmə şurası iştirakçı ölkə üçün cəza olaraq belə bir qərar qəbul etdikdə üzlülük dərhal dayandırılmalıdır.

Bu arada, məlum olub ki, Ermənistan KTMT-yə daimi və səlahiyyətli nümayəndə təyin etmək niyyətində deyil. Modern.az xəbər verir ki, bu barədə “Factor.am” nəşri öz mənbələrinə istinadən yazıb. İrəvan təşkilatdakı daimi və səlahiyyətli nümayəndəsi Viktor Biyaqov geri çağırıldıqdan sonra onun yerinə başqasını təyin etməmək qərarına gəlib. Nəşrin məlumatına görə, KTMT-də səfir postu vakant qalacaq.

Qeyd edək ki, sentyabrın 5-də Viktor Biyaqov Ermənistanın KTMT-dəki daimi və səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsindən geri çağırılıb və Ermənistan Respublikasının Niderlanddakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilib. Əslində bu qərar Ermənistanın diplomatı sarıdan çatışmazlıq sindromu ilə üz-üzə qalması mənasını vermir. Sadəcə, İrəvan Qərbdəki həvadarlarından daha çox dəs-

Ermənistan KTMT və Avrasiya Birliyindən qovula bilər

Rəsmi İrəvanın şantajı ona baha başa gələ bilər; Paşinyan ölkəsində Rusiya bazasının olduğunu “unudur”; ekspertlərdən ilginclər açıqlamalar

tək qazanmaqdan ötrü belə bir qərar vermişdi. Təsədüfi deyil ki, son günlər Ermənistan yardımının ayrılması istiqamətində hərəkətlənmə müşahidə olunur. N.Paşinyan bu dəstəyin siyasi anlamda da davam etdirilməsinə nail olmaq, kürsüsündə möhkəmlənmək niyyətindədir. Ancaq o da bəllidir ki, Ermənistanı bu halı ilə tezliklə NATO-ya, yaxud Aİ-yə qəbul etməyəcək, bununla bağlı açıqlamalar da vaxtaşırı verilir. Bu mənada, heç şübhəsiz, rəsmi İrəvanın şantajı ona baha başa gələ bilər. Bəzən belə təsəvvür yaranır ki, Nikol Paşinyan ölkəsində Rusiya bazasının olduğunu “unudur”.

Yada salaq ki, Özbəkistan 1999-2006-cı illərdə KTMT-yə üzlüyünü artıq yarımcı qoymuşdu, lakin nümayişçilərin gülləbaran edilməsindən və Əndicanda qıyamın yatırılmasından və Qərbin bu hadisələrə kəskin reaksiyasından sonra Daşkənd təcili olaraq bloka qayıtdı. Qarabağ hadisələri fonunda hakimiyyətin bu cür strukturların effektivliyinə dair bütün ritorikalarına baxmayaraq, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını (KTMT) tərk etməyəcək. TASS ekspertləri deyib ki, Ermənistan rəhbərliyi KTMT-dən çıxmaq qərarı versə, bu, siyasi və iqtisadi mənada İrəvana baha başa gələ bilər. “Ola bilsin ki, münasibət tamamilə yenidən nəzərdən keçiriləcək. KTMT-nin bütün üzvləri Aİ-nin üzvləri

dir. KTMT Avrasiya İqtisadi İttifaqının üzvü olan ölkələr üçün müdafiə çətinidir. Ermənistan KTMT-dən çıxsa, əsas məsələ bu olacaq”, - deyə agentliyin analitiki vurğulayıb. Beləliklə, hərbi-siyasi müstəvidən əlavə, proses Ermənistan sosial-iqtisadi vəziyyəti ciddi şəkildə çətinləşdirə bilər. Ekspertlər Ermənistanın NATO-ya daxil olmasını hipotez etdikdə hər hansı addımın qarşısını almağa çalışacaq, ya da İrəvandan bəzi ciddi güzəştlər alacaq. “Ermənistanın buna hazır olub-olmayacağı böyük sualdır”, - deyə analitik yekunlaşdırıb. Bu iddialarla bağlı ekspertlərimizin maraqlı fikirləri var.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında əminliklə bildirdi ki, Ermənistan asanlıqla Rusiyadan uzaqlaşma bilməyəcək: “Ermənistan Rusiyanın Cənubi Qafqazda son forpostudur. Kreml forpostunu əlində saxlamaq üçün bütün gücünü səfərbər edəcək. Doğrudur, Rusiya hazırda enerjisini və resurslarını Ukrayna müharibəsində xərcləyir. Ancaq Kreml Ermənistan uğrunda mübarizədən asanlıqla əl çəkməyəcək. Digər tərəfdən, ABŞ və ya Fransa olsun, bu ölkələrin Ermənistanda Rusiyanı əvəz etməsi problematiki dir”. **Siyasi ekspert qeyd**

etdi ki, Ermənistanın NATO-ya üzv olması da mümkün deyil: “Birincisi, buna NATO üzvü Türkiyə imkan verməz. İkincisi, Ermənistan NATO standartlarına cavab vermir. Ona görə də Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını tərk etmək istəsə belə, başqa təhlükəsizlik sistemə üzv ola bilməyəcək. Baş nazir Nikol Paşinyanın Rusiyanın hərbi bazasını çıxarması da çətin olacaq. Ermənistan Rusiyanın əvəzinə ölkədə ABŞ-in hərbi bazasını yaratmaq istəsə, İrəvan Rusiya ilə yanaşı, İranla da münasibətləri gərginləşdirəcək”. **E.Şahinoğlu iqtisadi amilləri də unutmamağı məsləhət görür:** “Bundan başqa, Rusiya Ermənistanı ucuz qaz satır. Ermənistan Rusiyadan uzaqlaşmağa çalışmaq istəsə, həmin ucuz qazdan da məhrum olacaq”. **Eyni zamanda politoloq xüsus vurğuladı ki, əslində Ermənistanın Rusiyadan uzaqlaşmaq istəyi Azərbaycanın da maraqlarına cavab verir:** “Rusiyanın Cənubi Qafqaza təsir imkanları nə qədər azalsa, bu bölgənin və bölgə ölkələrinin xeyrinədir. Azərbaycan özü də ordusunu NATO standartları əsasında formalaşdırır. Azərbaycan Ordusunun Türkiyə ordusunun modeli əsasında formalaşması buna xidmət edir. Ancaq Azərbaycan Ermənistandan fərqli olaraq, heç bir ölkədən və təşkilatdan təhlükəsizlik təminatı tələb etmir. Biz nə

Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının üzvüyük, nə də NATO-ya üzv olmaq istəyirik. Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normalaşdırarsa, bölgədə əməkdaşlıq yolları tapılsa, Ermənistanın da kimdənse təhlükəsizlik təminatı yalvarmasına ehtiyac qalmayacaq. Ancaq bunun üçün Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması lazımdır”.

Ermənşünas alim, professor Qafar Çaxmaqlı qeyd etdi ki, Ermənistanın KTMT-də qalma və çıxma məsələsi yeni məsələ deyil: “Artıq 3 ildən çoxdur ki, bu məsələ müxtəlif səviyyələrdə müzakirə olunur. Keçənlərdə Paşinyandan soruşanda ki, “Ermənistan KTMT-dən çıxarmı?” - o, belə cavab vermişdi: “KTMT Ermənistandan çıxır”. Bu, o demək idi ki, Ermənistanın bu hərbi təşkilatda heç bir çəkisi yoxdur və onun varlığı da bir şey ifadə etmir. Hadisələrin sonrakı gedişləri də göstərdi ki, bu təşkilatda Ermənistanın yalnız adı var və onun təşkilatın daxilində arzu və istəkləri Rusiyanın icazə verdiyi qədər nəzərə alınır...” **Q.Çaxmaqlının sözlərinə görə, belə bir durumda Ermənistanın bu hərbi ittifaqdan çıxıb NATO-ya girmə olayı bir az qeyri-ciddidir və Rusiya icazə verməyə, Ermənistan KTMT-dən addımını qırağa ata bilməz:** “Həm də nizamnamə ilə bu haqqa sahib deyil. Təbii ki, Amerika Rusiyanı zəiflətmək tədbirlərindən biri kimi Ermə-

nistanın NATO-ya girməsi kimi bir siyasəti dövriyyəyə buraxır, nəbz yoxlaması keçirir. Bütün bunlar Ermənistan adlı dövlətin nə dərəcədə oyuncaq olduğunun göstəricisidir. Bu ölkədəki siyasət adamları anlamırlar ki, KTMT-dən çıxmaq mümkün deyil və bu, baş verərsə, Ermənistan hansı bədəlləri ödəyə bilər. NATO-ya girmək də ayrıca bir prosesdir. Ermənistanın bu meylinin hansı nəticələr verəcəyini hesablamır. Bir sözlə, dövlət adlanan bu oyuncaq qurum bizlərə “sürprizlər”lə dolu bir tarix yaşatmaq istəyir...”

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq Tural İsmayilov hesab edir ki, Azərbaycanın apardığı fəal diplomatiya sayəsində Ermənistanın manevr imkanları daralıb: “Azərbaycan KTMT-nin üzvü olan ölkələrlə kifayət qədər uğurlu münasibətlərə malikdir. Eyni zamanda rəsmi Bakı bu dövlətlərlə bir sıra başqa təşkilatların nəzdində əməkdaşlıq edir. Bundan əlavə, KTMT-yə üzv olan ölkələr Ermənistanın hakimiyyətini təşkilat əleyhinə fəaliyyət göstərən, eləcə də “sorosçu”ların əmrini yerinə yetirən qüvvə kimi görürlər. Paşinyan KTMT liderləri tərəfindən ciddi siyasətçi kimi qəbul olunmur”. **T.İsmayilov hesab edir ki, son görüşdən sonra Ermənistanın KTMT-dən çıxması ilə bağlı çağırışlar daha da artacaq:** “Bu gün hər kəs fərqi qındadır ki, İrəvan Qərbdən gələn təzyiqlər fonunda bu təşkilatı tərk etməyə çalışır. Nikol Paşinyanın addımları da onun KTMT-yə lazımsız təşkilat kimi yanaşdıqdan sonra İrəvanın əlaqələrini daha da sıfırlayacaq. Məsələn, Belarus, Qazaxıstan kimi ölkələrin Ermənistanla iqtisadi-ticarəti əlaqələri yox səviyyəsindədir. Bu ölkələrin İrəvanla yeganə dialoq platforması məhz KTMT idi. Ermənistan bu təşkilatdan ayrıldıqdan sonra həmin ölkələrlə əlaqələrinin tamamilə dayanması ehtimalı mövcuddur. Həm də Avropa İttifaqı və NATO-ya Ermənistanın inteqrasiyası indiki məqamda əsla reallaşacaq bir hadisə deyil”.

□ **E.PASASOV,**
“Yeni Müsavat”

Britaniyanın "The Guardian" nəşri erməni terrorçularını zərərləşdirərək 200-dək şəhid verən Azərbaycana qarşı qərəzli material dərc edib. İddia olunur ki, guya "Qarabağda minlərlə erməninin evlərini tərk edərək məcburi köçkünə çevrilməsinin "dramatik görüntüləri üzə çıxdıqdan" sonra Qərbdə bəziləri Azərbaycanla münasibətlərini yenidən düşünməyə başlayıb.

Söhbətin hansı dramatik görüntülərdən gəldiyi məlum deyil. Ermənilər Azərbaycan sərhədini gülə-gülə keçirlər, onlara qarşı heç bir diskriminasiya olmadığı barədə jurnalistlərə həvəslə açıqlamalar verirlər. Nəşr yazır ki, "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Dağlıq Qarabağa hərbi hücumu başlamaq və regiondan qaçqın axınının yaratdığı humanitar fəlakətə səbəb olmaqla Aİ və ABŞ-ı qəzəbləndirib".

Guya adının açıqlanmasını istəməyən Bakıdakı yüksək rütbəli Qərb diplomatı "böhran və insan əzabının qarşısı alına bilərdi və alınmalı idi. Azərbaycanla həmişəki kimi işimizə davam etmək bizim üçün daha çətin olacaq" deyib. Nəşr yazır ki, Azərbaycana münasibəti mənfi olmayan "Karnegi" təhlil mərkəzinin əməkdaşı Tomas de Vall "Brüssel və Vaşinqtonda bir çoxları Azərbaycanın güc tətbiq etməsindən şokdadır və özlərini aldadılmış hiss edirlər", - deyib. "Münaqişənin həlli üçün uzun səylərə baxmayaraq, Qərb marginalaşdırılıb. Amma deyəsən, Bakının həqiqətən nə qədər vacib və etibarlı olduğu yenidən baxılır". Nəşr yenə köhnə həvaları çalıb, Bakının "kürrə diplomatiyası" haqda cəfəng iddialardan da yazıb.

"Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen 2022-ci ildə Aİ-nin Rusiya enerjisindən asılılığını azaltmağa çalışdığı bir vaxtda Bakıya səfər edib və Azərbaycanı "kritik" və "etibarlı" enerji təchizatçısı adlandırıb. O, 2027-ci ilə qədər Aİ-nin Azərbaycan qazının alışıni ikiqat artırmağa dair razılaşma əldə etdiyini açıqlayıb, lakin ölkənin insan haqları sahəsində vəziyyəti və Ermənistanla münasibətlərinə toxunmayıb.

"The Guardian" hansısa "müşahidəçilərə" istinad edərək yazır ki, guya onlar "Avropanın Azərbaycanın enerji resurslarından asılılığının Bakının özü tərəfindən çox şişirdildiyini deyirlər. Xarici Siyasət Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşı Maks Hess isə deyib ki, "Azərbaycan qaz bazarına təsirini şişirdir, bu isə Avropa siyasətçiləri tərəfindən tənbəlliklə qəbul edilir". Nəşr yenə

"Qərb Azərbaycana qarşı sanksiyalar hazırlayır" - Britaniya nəşrindən iddia

İddia olunur ki, "Qarabağda minlərlə erməninin evlərini tərk edərək məcburi köçkünə çevrilməsinin "dramatik görüntüləri üzə çıxdıqdan" sonra Qərbdə bəziləri Azərbaycanla münasibətlərini yenidən düşünməyə başlayıb

"bəzi Qərb rəsmilərinə" istinad edərək iddia edir ki, guya Qarabağdakı antiterror tədbirlərindən sonra Azərbaycana qarşı sanksiyaları düşünür.

Amma səslənən bu fikirlər və iddialar blefe oxşayır. Onların sabun köpüyü kimi dağılacağı göz qabağındadır. İnandırıcı deyil ki, Qərb Bakı ilə körpüləri yandırsın, bizi sanksiyalar altına salsın - terrorçu rejimə görə. Bu azmış kimi, qondarma rejim özünü buraxıbsa, Azərbaycana hansı əsasla sanksiyalar ola bilər? "Ölkəbizdə niyə separatçı rejimi diz çökdürdünüz?" deyəcəklər, yoxsa bundan pərişan olacaqlar? O ki qaldı erməni əhalisinə, onları qovmaq yoxdur, hətta bəziləri qovmaq sürüsünü də özü ilə aparır. Polis və hərbiçilər isə su, şokolad paylayır. Hansı "etnik təmizləmə" faktı var? Əgər Qarabağda qalmırlarsa, zorla saxlamaq olmaz. O halda Qərb hansı məntiqə bizə sanksiya tətbiq edə bilər? Üstəgəl, Ukrayna böhranı fonunda Azərbaycan enerjisində tələbat artır...

Deputat Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Qərbin bəzi siyasi dairələrinin sanksiyalar haqda iddialarını əsassız adlandırdı. E.Nəsirov vurğuladı ki, Azərbaycan ictimaiyyəti anlama bilmir, terrorizmə qarşı mübarizəyə görə nə vaxtdan dövlət sanksiyalara məruz qalmalıdır?! Onun fikrincə, harada görü-

nüb ki, separatizm yuvasını dağıtmaq səbəbindən sanksiyalar tətbiq edilsin: "Biz Qarabağda terrorizmin kökünü kəsmişiksə, deməli, beynəlxalq terrorizmə töhfə vermiş oluruq. İkincisi, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini icra etmişik, indi buna görə sanksiyalar olmalıdır? ABŞ-da Kaliforniya ştatı separatçı yuvaya çevrilsəydi, Fransada Marsel şəhərinin separatçı qüvvələri ayrıca respublika qurduqlarını elan etsəydilər, onlar necə davranardılar? Əgər bu ölkələr separatizmə qarşı əməliyyatlar həyata keçirəydilər, ABŞ və Fransaya sanksiyalar tətbiq ediləcəkdimi? Yəni antiterror tədbirlərinə görə sanksiyaları gündəmə gətirmək absurdur".

Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidenti bəyan edib ki, dinc erməni əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyinə təminat verilib: "Prezidentin sözü imzası qədr dəyərlidir. Eyni zamanda köçüb gedən ermənilər jurnalistlərə verdikləri açıqlamalarında təsdiqləyirlər ki, bizə xoş üz göstərilir. Həmçinin Xankəndinə işıq vermişik. Hansı zorakılıqdan söhbət gedə bilər? Onların bəziləri qayıdacaqlarını da qeyd edirlər. O ki qaldı Avropanın Azərbaycan qazına olan tələbat, bəli, təbii ki, biz onlar üçün böyük əhəmiyyət kəsb edirik. Onlar Bakıya gəlirlər, xahiş edirlər ki, qaz həcmi ikiqat artırınsın. Ona görə maliyyə qatmasınlar.

Azərbaycan Avropanın xahişini yerinə yetirir və həqiqəti tərif etməsinlər. Əgər kimlərsə Azərbaycana sanksiya tətbiq etmək niyyətinə düşsə, bu, separatizmin bayramı olacaq. O baxımdan, Azərbaycana "sağ ol" desinlər ki, separatizmin kökünü qazımışıq".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli isə hesab edir ki, bu məsələdə tələyə düşmək olmaz. Onun sözlərinə görə, belə iddiaları erməni mənbələri ortalığa ataraq yazırlar ki, guya Qərb Azərbaycanın neft-qazına görə antiterror addımlarımıza göz yumur. "Axı biz hansı qeyri-qanuni addımı atmışıq ki, Qərb Azərbaycanın qazına görə sussun, yaxud sanksiya tətbiq etsin? Kifayət qədər yanlış yanaşmadır və kökündən səhv qoyulub. Biz belə iddiaların döviyyəyə buraxılmasına cavab verməliyik. Digər bir məsələ - BMT-nin yerində monitoring etməsinə Bakı razılıq verib, gəlib şəraitlə tanış olsunlar. Qarabağda heç bir etnik təmizləmə yoxdur. Çox qəribədir ki, Ukraynanın şərqində də separatizm var, buna başqa yanaşma görürük, bizdə olana fərqli... Belə çıxır ki, Ukraynada, Gürcüstanda olan separatizm pisdür, bizdə separatizm yaxşıdır. Belə yanaşma ola bilməz. Ona görə neft-qaz məsələsi kənara qoyulmalıdır. Sanki biz haqsız, amma enerji məhsullarına görə Avropa göz yumur..."

N.Cəfərli hesab edir ki, bu, ermənilərin ritorikasıdır: "Ermənilərin təsiri olan media resursları var. Lakin bizim üçün avropalı rəsmilərin mövqeyi vacibdir. İndiyə qədər Avropa dövlətlərindən hansısa rəsmi əleyhimizə çıxmıyıb. Sadəcə, humanitar mövzularda çağırışlar olub. Çünki biz beynəlxalq hüquqa görə davranmışıq. Etnik təmizləmə isə ağır itihamdır

və bunu sübut etmək lazımdır. Azərbaycan dinc əhalini dəvət edir ki, qalıb yaşasınlar, yaxşı şərait yaradılacaq. Əgər gedirlərsə, öz seçimləridir, kimse qovmur. Qərblə enerji əməkdaşlığına gəlincə, təbii ki, Bolqarıstan, Macarıstan və digər ölkələrə qazımız ixrac edilir, onlar da Azərbaycanla münasibətləri korlamaq istəmirlər".

Emil SALAMOĞLU
"Yeni Müsavat"

İrandakı səfirliyimizə hücum edən terrorçu edam olunur?

Yanvarın 27-də Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə qarşı törədilmiş terror aktı ilə bağlı aparılan araşdırma artıq başa çatıb. Ən azından İran tərəfi bunu iddia edir.

Bugünlərdə İran Ədliyyə Nazirliyinin sözcüsü elan edib ki, Tehran prokurorluğu səfirliyimizə hücum edən terrorçuya ən ağır, yəni edam cəzasının verilməsini istəyib. Cinayət işi də məhz bu ittihamnamə ilə məhkəməyə göndərilib.

Qeyd edək ki, həmin terror aktı zamanı Azərbaycan səfirliyinin bir əməkdaşı, diplomatik nümayəndəliyin mühafizə xidmətinin rəhbəri Orxan Əsgərov həlak olub, iki mühafizəçi isə yaralanıb.

Hadisəni törədən İran vətəndaşı Yasin Hüseynzadə həbs olunaraq, istintaqa cəlb olunub.

Onu da xatırladaq ki, bu il iyulun 5-də Azərbaycanda səfərdə olan İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahian da jurnalistlərə açıqlamasında terror hadisəsi törədən şəxslə bağlı istintaqın yekunlaşdığını və ona ən ağır və şiddətli cəzalar verilməyini bildirib.

Görəsən, Tehrandakı Azərbaycan səfirliyinə hücum edən terrorçu edam cəzasına məhkum ediləcək?

"Bizim.media"ya açıqlamasında "Orta Doğu" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Sədrəddin Soltan bildirib ki, edam hökmünün verilməsi ehtimalı çoxdur:

"İranda terror və narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olanlara qarşı bir qayda olaraq edam hökmü çıxarılır. Bu mənada səfirliyimizə hücum edən şəxsə münasibətdə də edam hökmünün çıxarılacağı ehtimalı böyükdür. Amma bununla belə, qaranlıq məsələlər qalır. Həmin şəxsi edam etməklə Azərbaycanın qaldırdığı sualların bir çoxu cavabsız qalacaq. İran, sadəcə olaraq, Azərbaycan tərəfinə cinayət işinin gedişi ilə bağlı özlərinin məsləhət bildikləri məlumatları verməklə kifayətlənib. Bundan başqa, həmin cinayət işi terror hücumu kimi qiymətləndirilmir.

Tehran hakimiyyəti bu hadisəni məişət zəminində baş vermiş cinayət kimi qələmə verir. Ona görə də Azərbaycan cəmiyyəti üçün məsələ şübhəli olaraq qalır. Edam hökmü verilsə, bu şübhələrin, bir çox sualların cavabını həmin şəxs özü ilə aparmaqla məhv edəcək".

Gözüylə görənlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

30 illik işğal dövründə yüz minlərlə insanımız öldü, indi Qarabağın azad edilməsini görmədilər. Bu, məsələnin kədərli tərəfidir. Ancaq xoş tərəfi də var: xalqımıza qarşı cinayətlər törətmiş quldurlar indi rəzil vəziyyətdədir.

Srağagün Ruben müəllimin sərhəddə tutulmasını gördük. İlanə ağuş verən bu tip 3 il qabaq Qırmızı Bazar kəndi yanındakı 2 min il yaşı olan çınarın qabağında gurdlayırdı, “artsax”ın əbədiyindən dəm vururdu. İndi ağlamalı gündədir.

Dünən müharibə cinayətkarı, Ermənistanın eks-prezidenti Serj Sərkisyanın İrəvanda “verdiyi” intervüünü izlədik. “Verdiyi” sözünü ona görə dırnaqda yazdım ki, Sərkisyan da islanmış cücəyə dönmüşdü, hıqqanaraq, sözləri hansısa dərin yerlərindən güc-bəla tapıb danışdı. Deyirdi gerek biz ermənilər ümitsizliyə qapılmayaq, bu, ağır günahdır və sairə. Görəsən, hazırda zarafat eləməirdi ki? Axı onun ingilis yazar, “Qara bağ” kitabının müəllifi Tomas de Vaal-a (son günlər axmaq, qızıdırıcı şərhləri ilə neytrallığını gözgöresi itirmiş Tomas müəllimə də bir quş) hələ 20 il qabaq verdiyi intervüdə belə fikirlər var idi: “Biz Xocalı hadisəsini ona görə törətdik ki, azərbaycanlılar onlarla zarafat eləmədiyimizi anlasınlar”.

Sərkisyanın, Köçəryanın, Qukasyanın, Saakyanın və başqa daşnak tör-töküntülərinin bu günlərə canlı şahid olması çox əladır. Bizdə el arasında daha çox jarqon kimi işlənən “gözü ilə görən” söyüşü, təhqiri var. Hazırda Sərkisyan və Co əsl gözü ilə görəndir.

Amma yenə də qonşumuz əbədi xislətdən geri qalmır. Taxta peçenyə verib, dranduletinə benzin töküüb, kamali-ədəblə yola salırsan, “genosiddən” danışrlar. Bu genosiddirsə, əsir düşməmək üçün aylarla gizlənərək, qarlı dağlardan aşib gələn laçınlıların, kəlbəcərilərin başına gətirilən nə imiş? 1993-cü ilin avqustunda Füzuli ərazisində köçkün karvanını PDM-lərdən atəşə tutan erməni dəstələri indi Laçın yolunda tıxacdan gileylenir.

Böyük problemdir, həqiqətən. Tarixin təkərinə geri fırlatsalar, bu “problemdən” bizə də verərsiniz.

Zəngilanda, Horadizdə erməni quldurlarından qurtulmaq üçün özünü Araza vuranlar, Murov dağlarında vəhşilərə əsir düşməmək üçün qayadan atılan qızlar, ac-yalavac, çırpılpaq Biləsuvar, İmişli, Bərdə, Yevlax çöllərinə tökülən yüz minlərlə bədbəxt insanlar da yadırmızdan çıxmıyır. Ancaq yazdım axı: xislət var. Xasiyyəti dəyişmək mümkün deyil. “Mən sənə zəhərli iynəmi vurmalyam, çünki əqrəbəm”.

Günortaya qədər (28 sentyabr) Qarabağdan Ermənistan köçənlərin guya 70 minə çatdığını açıqladılar. Paşinyanın mətbuat katibi Nazilə xala belə deyirdi. Məncə, azdır, 700 min demək lazımdır. Sonra milyon yarım çıxardı. Ağlaşma üçün, əzabkeş xalqın qanını sümürmək üçün təzə belə “soyqırım” projeləri lazımdır. Yəni bir qrup mafioz erməni varlansın, şişsin, konserva oğurlasın, şirkətlər qursun deyə faciə uydurmaq zamanıdır. Sanki erməni xalqı “ujas” filmlərin aşıqıdır, normal kınolara baxa bilmir. Elədimi? Əlbəttə, elə deyil. Ən azından sovet komik aktyoru Frunzik Mkrtçyanın rollarını xatırlayırdı. Deməli, bu camaat da istəsə gülə bilir. Bəs niyə onun “ziyalılarının”, “elitasının” erməni xalqına yazdığı gəlir, daim onu ağlatmağa çalışır? Ona boyundan yekə projelər cızır, hoppa bilməyəcəyi ucalıqlar, qaldıra bilməyəcəyi dağlar göstərir. Həmişə də bu işlərin axırı ağlaşma ilə bitir.

Bitirmi? Açıqı, buna çox inanmağım gəlir. Hələ dolma və Sarı gəlin razborkası qalır.

Bəllidir ki, Prezident İlham Əliyev ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenlə son telefon söhbətində Qarabağın dağlıq bölgəsində potensial müşahidəçilər missiyasını müzakirə edib.

Prezident Əliyev erməni sakinlərə yardımların göstərilməsi istiqamətində Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi (BQXK) ilə əməkdaşlığın həyata keçirildiyini, ölkəmizdə akkreditə olunmuş BMT-nin Rezident Əlaqələndirici Ofisinin yaxın zamanda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfərinin təşkilinə Azərbaycan tərəfinin hazır olduğunu diqqətə çatdırıb. Ancaq Blinken bu ay ərzində üçüncü dəfə Əliyevlə telefonla belə söhbət edib. “Dağlıq Qarabağ ətrafındakı hazırkı vəziyyətdə ABŞ və regiondakı tərəfdaş və müttəfiqlər arasında beynəlxalq müşahidəçilərin yerləşdirilməsinin aydın mexanizmi müzakirə olunur”. “Yeni Müsavat” yada salır ki, bunu da Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller deyib.

O, həmçinin Bakının müşahidə missiyasını qəbul edəcəyinə və verdiyini söyləyib: “Aydın mexanizmlər regiondakı müttəfiqlərimiz və tərəfdaşlarımızla müzakirə olunmağa davam edən bir şeydir və buna görə də müzakirələr təməllənən qədər proqnoz vermək istəmirəm”. Avropa Birliyinin 200 nəfərdən ibarət 2 illik müşahidəçiləri Ermənistan yerləşdikdən sonra rəsmi İrəvan belə bir missiyanın Qarabağda olmasının vacibliyindən dəm vurmağa başlamışdı. Son olaraq Ararat Mirzoyan BMT-dəki müzakirədə də bu istəyini dilə gətirdi. Blinkenlə söhbətində Prezident Əliyev bəhs etdiyi missiyanın isə ermənilərin istəyi ilə əlaqəsi yoxdur. Üstəlik, söhbət BMT-nin Rezident Əlaqələndiricisinin Bakı Ofisindən gedir. Bu arada məlum olub ki, rəsmi Berlin də Qarabağa müstəqil müşahidəçilər cəlb etməkdə israrlı olduğunu bildirib. Almaniyanın xarici işlər naziri Annalena Barbok bildirib ki, regiona müstəqil müşahidəçilərin qəbulu Azərbaycanın orada yaşayan etnik ermənilərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə ciddi yanaşdığını göstərəcək. Barbok açıqlamasında “tərəfdaşlarımızla birlikdə müşahidəçiləri mümkün qədər tez göndərmək üçün çox çalışırıq” deyib. “Əgər Azərbaycan beynəlxalq müşahidəçilərə icazə versə, bu, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağda insanların təhlükəsizliyini və rifahını təmin etmək üçün öz öhdəliklərinə ciddi yanaşdığını sübut edəcək”.

Barbok vurğulayıb ki, əhali “öz evlərində və vətənlərində qorxmadan, sülh və ləyaqət içində qala bilməlidir”. Lakin “minlərlə insan öz həyatları üçün o qədər qorxur ki, Ermənistan köçməkdən başqa çarə görmürlər”. Birləşmiş Millət-

Qərbin Xankəndinə “beynəlxalq müşahidəçilər gəlsin” israrı

Prezident BMT-nin Rezident Əlaqələndirici Ofisinin Qarabağa səfərini istisna etmir, lakin beynəlxalq müşahidəçilərin yerləşdirilməsi nonsensdir - analitiklərin rəyi

lər Təşkilatının Rezident Əlaqələndiricisinin ofisi BMT-nin Rezident Əlaqələndiricisinin fəaliyyətinə dəstək funksiyasını həyata keçirir. Bundan əvvəl ABŞ Dövlət Departamentinin rəsmisi, Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) rəhbəri Samanta Pauer də bildiriblər ki, Azərbaycanın üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməsini qiymətləndirmək üçün Qarabağda beynəlxalq missiyanın fəaliyyəti təmin edilməlidir. Aydındır ki, Azərbaycan beynəlxalq təşkilatların və bəzi qərəzli dövlətlərin mövqeyini ifadə edən hansısa missiyanın Qarabağda fəaliyyətinə razı ola bilməz. Kreml sözcüsü Peskov da demişdi ki, buna Bakının icazəsi olmalıdır. Üstəlik, sentyabrın 28-də separatçı administrasiya özünü buraxmış elan etməklə Bakı Xankəndində suverenliyini tam təmin etmiş oldu. Bundan sonra bölgəyə beynəlxalq missiyanın gəlməsinə heç bir zərurət yoxdur.

Bizim analitiklər necə düşünlür? Hələ də beynəlxalq missiyanın cəlb edilməsi riski varmı? Axı regionda 2025-ci ilədək rus hərbi qüvvələri qalacaqlar?! Onu da deyək ki, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov sentyabrın 28-də Azərbaycanda səfərdə olan ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi vəzifələrini icra edən Yuri Kimi qəbul edib. Görüşdə Azərbaycana qarşı səslənən iddiaların əsassız olduğunu, bunun sübut edilməsi üçün Azərbaycanın BMT-nin ölkəmizdəki rezident əlaqələndiricisinin rəhbərliyi altında BMT orqanlarının Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfərinin təşkil edilməsinə hazır olduğunu bildirilib.

AMİP sədri Arzuxan Əliyev “Yeni Müsavat”a dedi ki, bəzi Qərb dairələri bölgəyə Azərbaycan üzərindən nüfuz etməyə cəhdlər. Partiya sədri qeyd etdi ki, bu cəhdlər davam edir və məqsəd regionda təsir imkanlarını gücləndirməkdir: “Amma Azərbaycan suveren ölkədir və hər hansı beynəlxalq missiyanın razılığı olmadan Qarabağa yerləşməsi mümkün deyil. Rusiya da haqlı olaraq bu məqamı vurğulayıb. Eləcə də rəsmi Bakının birmənalı mövqeyi var və beynəlxalq missiya yerləşdirilməsinə zərurət yoxdur. Onsuz da diplomatik nümayəndəliklərin üzvləri, xarici media Qarabağa səfərlər edir, oradakı vəziyyətlə tanış olurlar. BMT-nin buradakı nümayəndəliyi də regiona səfər etməklə həqiqətləri görə bilər”. **A.Əliyevə əlavə etdi ki, burada niyyət həm də Rusiyanı regiondan sıxışdırıb çıxarmaqdır:** “Amma müqavilə var və 2025-ci ildə Rusiya sülhməramlılarının fəaliyyət müddəti başa çatır. Əslində bu iş daha çox Ermənistanla görünür. Gümrüdəki və Erebunidəki rus hərbi bazalarını çıxarmaq üçün addımlar atılır. Yeni Qərb ən çox Ermənistan üçün narahatdır. Amma ölkəmizdə beynəlxalq missiyaya ehtiyac yoxdur. Torpaqlarımız işğala məruz qalanda, insanların evlərindən didərgin düşəndə həmin beynəlxalq missiya harada idi?”

Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Qərbdəki siyasətçilərin bir qismi Qarabağla bağlı açıqlama verməyi sanki özlərinə “borc” bilir. “Qarabağdan köç Ukraynada müharibə ilə yanaşı Qərbdə trend mövzuya çevrilib. Ona görə də

Qərbdə bir qrup siyasətçi məsələyə münasibət bildirmək yarışına girişib, açıqlamalarında Azərbaycanı hədələməyi də unutmurlar. Müvəqqəti haldır. Qarabağa missiya göndərmək haqqında da açıqlamalar verməyə başlayıblar. Prezident İlham Əliyev ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenlə telefon danışığında ölkəmizdə akkreditə olunmuş BMT-nin Rezident Əlaqələndirici Ofisinin Qarabağa səfərinə etiraz etməyib. O deməkdir ki, dövlət başçısı hansısa xüsusi missiyanın Qarabağa səfərinin əleyhinədir. Ermənilər Azərbaycan qanunları ilə yaşamaq istəməyərək bölgəni tərk edirlər, bunu müşahidə etmək üçün missiyaya nə ehtiyac var?”, - deyə politoloq sual edir. Onun fikrincə, bunlar da geridə qalacaq, Qarabağda separatizmin kökünü kəsdikdə, Qərbdəki dairələrin haqsız iddiaları ilə də mübarizədə uğur qazanacağıq: “Zaman keçdikcə Qərb Qarabağı unudacaq, biz isə bölgədə tərəfdaşlarımızla quruculuq çalışmalarını sürətləndirəcəyik. ABŞ və Avropa dövlətlərinin Azərbaycanla əməkdaşlığa ehtiyacları var”. **Siyasi ekspert Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, Blinkenlə telefon danışığında beynəlxalq missiyanın Qarabağa gəlişinə Bakının etiraz etmədiyi haqqında teleqram kanallarda gedən məlumat yanlışdır:** “Buna ehtiyac yoxdur və bölgədə ikinci Yuqoslaviya olmayacaq. Müşahidə üçün hər kəs Qarabağda realıqla tanış ola bilər. Buna etiraz yoxdur. Artıq ötən həftə diplomatlar Xankəndi yaxınlığında olublar. Bu, təkrarlanacaq”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
 “Yeni Müsavat”

Ermenistanın rəsmi qurumları Azərbaycanı tərk edən qarabağlı ermənilərin sayını bilərəkdən şişirdirlər. Aydın ki, məqsəd “120 min qarabağlı erməni” mifini bu dəfə daha aktiv propaqanda vasitəsinə çevirməkdir. Ermənistan baş nazirinin mətbuat katibi Nazeli Baqdasaryanın sentyabrın 27-də səsləndirdiyi rəqəmlərə diqqət etdikdə bu fırıldaq aydın görünür.

Paşinyanın mətbuat katibi həmin gün 10:00-a olan məlumata görə elan edib ki, 42. 5 min erməni sərhədi keçib. Cəmi iki saat sonra isə bu rəqəm 47115-ə qalxıb. 2 saat ərzində 4615 nəfərin Laçın postundan keçməsi və üstəlik, Ermənistanın bunu dərhal hesablaması inandırıcı və mümkün deyil.

Müşahidələr göstərir ki, separatçı tör-töküntüləri Qarabağda qəsdən təşviş və panika mühiti yaradır, erməniləri basqı altında köçməyə vadar edirlər. Rusiyalı sülhməramlılar baş verənləri, sadəcə, müşahidə edirlər.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi isə sentyabrın 28-də Ermənistan XİN-in 27 sentyabr tarixli bəyanatına cavabında bir daha bildirib ki, Qarabağ bölgəsində yaşayan yerli erməni sakinlərin Ermənistan və ya başqa ölkəyə köçmək qərarı ilə Azərbaycanın heç bir əlaqəsi yoxdur.

Nazirlik bir daha Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan yerli erməni sakinlərin Ermənistanın yaratdığı hərbi xuntanın girovları olduqları dövrədən daha yaxşı yaşamaq üçün şərait yaratmağa hazır olduğunu vurğulayıb.

XİN-in yaydığı açıqlamada Ermənistan XİN-in beynəlxalq ictimaiyyəti yanlış yönləndirdiyi pislənir: “Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi bu bəyanatı ilə Azərbaycan ərazilərinin 30 ildən artıq hərbi təcavüzünə və işğalına, Azərbaycan qarşı törətdiyi müharibə hər zaman ədalətli olub və bu ilin sentyabrında Azərbaycanın antiterror tədbirləri beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinə açıq şəkildə zidd olaraq Azərbaycanda yerləşdirilmiş qeyri-qanuni erməni silahlı qüvvələrinin yaratdığı təhlükəni legitim olaraq aradan qaldırıb. Üstəlik, Ermənistan XİN-in yalanlarına zidd və Ermənistanın özündən fərqli olaraq, Azərbaycan heç bir zaman dinc erməni əhalisini hədəf almayıb. Azərbaycanın vəziyyəti siyasi-diplomatik vasitələrlə həll etmək istəməsi ilə bağlı əsassız bəyanatlara gəlincə, Ermənistan tərəfinə xatırlatmaq istədik ki, bu ölkə təkcə 30 illik işğal dövründə yox, həmçinin münaqişədən sonrakı dövrdə də bütün sülh səylərini heç

Laçın postunu keçənlərin sayı qəsdən şişirdilir - 120 min yalanını ifşa etməli...

Media eksperti sosial şəbəkə iştirakçıları və jurnalistlərə çağırış etdi

əndirib. Sentyabrın 21-də Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın mülki əhaliyə birbaşa təhlükə olmadığını bildirməsi fonunda Ermənistan XİN-in hər vaxtla yerli erməni əhalinin "etnik təmizləmə"yə məruz qalmasına dair məlumatlar yayması Ermənistanın siyasətinin və rəvayətlərinin nə qədər uyğunsuz və yalan olduğunu açıq şəkildə nümayiş etdirir.

Biz Ermənistanın Azərbaycan ərazilərində qurduğu separatçı rejimin onun gözləri qarşısında necə dağıldığını və yox olduğunu görməsinin nə qədər ağırlı olduğunu anlayırıq, lakin indi onlar üçün Azərbaycanla ərazi bütövlüyünə və suverenliyə həm sözdə, həm də əməldə hörmətə əsaslanan sülh və etimad qurmağa diqqət yetirmək daha yaxşı olardı. Əgər erməni sakinlərinin hansısa segmenti Azərbaycan qanunvericiliyi və hakimiyyəti çərçivəsində yaşamaq və ona tabe olmaq istəmirsə, onları buna məcbur edə bilmərik. Bunun əksinə, biz erməni sakinləri öz yaşayış yerlərini tərk etməyə və multietnik Azərbaycan cəmiyyətinin bir hissəsi olmağa çağırırıq".

Ermənistan yollanmış qarabağlı ermənilər Laçında jurnalistlərimizə açıqlamalarında heç bir təzyiqlə üzleşmədiklərini, Gorusda isə mü sahiblərinə “əzab-əziyyət gördüklərini, canlarını götürüb qaçdıqlarını” deyirlər. Ermənistan köçənlərin sayını hər keçən saatda saxtalaşdıraraq dünyaya yayır. Təəssüf ki, Azərbaycanın bəzi saytları və TV-ləri də ermənilərin bu yalan statistikasını yayırlar. Bəs prosesi necə tənzimləmək mümkündürmü? Ermənilər cidd-cəhdlə rəqəmləri şi-

şirtməklə Azərbaycana qarşı beynəlxalq təzyiqləri formalaşdırmaq istəyir. Ermənilərin hiyləgər cavablarına şərait yaradan sualları bir qədər dəyişməyə ehtiyac varmı?

Mətbuat Şurası İdarə Heyətinin üzvü, media eksperti Müşfiq Ələsgərli “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycanın dövlət başçısının rəsmi siyasəti və strategiyası ilə Ermənistan həm hərbi, həm də diplomatik müstəvidə ağır məğlubiyyətə uğradılıb. Azərbaycanın işğal edilmiş torpaqları azad olunub, 30 il müddətində formalaşdırılmış separatçı rejim çıxmaz duruma salınaraq özünü buraxmaq məcburiyyətində qalıb. 200 il ərzində qapıldıqları “Böyük Ermənistan” xülyasından qəfil oyanmaq, başqalarından qoparıb özünü küləşdirdikləri hər şeyi bir anda itirmək onlar üçün dəhşətli görünür. Bütün bu yaşananları həzm edə bilmirlər, psixoloji sarsıntı keçirirlər. Təəssüf ki, hələ də qisas almaq, Azərbaycana hansısa formada zərər yetirmək üçün çalışırlar: “Hərbi və diplomatik sahədə bunu bacarmırlar. Bütün güclərini informasiya savaşı müstəvisinə yönəldirlər. Yalan informasiyalar yaymaqla dünya ictimai rəyini çaşdırmaq, Azərbaycana qarşı hansısa formada sanksiyaların tətbiq edilməsinə nail olmaq istəyirlər. Son olaraq Qarabağ regionundan köç edən erməni əsilli şəxslərin üzərində fokuslaşılıb. Diqqət yetirsək görürük ki, onlar bu kontekstdə çoxvariantlı yalan tezislər hazırlayaraq dünyaya sınımağa çalışırlar. “Ermənilərin Qarabağdan zorla çıxarılması, onlara xəsarətlər yetirilməsi, mülkiy-

yətlərinin talanılması, uşaqların öldürülməsi” və sair kimi yalanlar uyduraraq yayırlar. Azərbaycan dövləti bu kontekstdə onlara bəhanə vermir. Köç etmək istəyən şəxslərin təhlükəsiz qaydada ötürülməsini təmin edir. Buna rəğmən, erməni şəbəkəsi yalanlar tirajlamaqda davam edir. Onlara öz yalanlarını əsaslandırmaq üçün ən elementar faktları lazımdır. Belə faktları reallıqda tapa bilməyində, hiyləgər variantlara əl atırlar. Təqribən belə bir mexanizm hazırlayıblar: sadəcə azərbaycanlıda ani fərh yarıda biləcək informasiyalar hazırlayaraq sosial media şəbəkəsinə ötürürlər. Bizim sosial media istifadəçiləri də həmin informasiyaların düşmənin tərəfindən hiyləgərcəsiyə hazırlandığını fərqləndirə bilmədən, köçürüb yayırlar. Sonradan erməni təbliğatı bizim sosial media istifadəçilərinin aldanıqları yaydıkları informasiyalara istinad edib, özləri üçün arqument formalaşdırırlar. Təəssüf ki, bu tora təkcə sosial şəbəkə istifadəçiləri deyil, bəzən KİV qurumları və jurnalistlərimiz də düşürlər. Hazırda Qarabağ regionundan köç edən erməni əsilli şəxslərin statistikası üzərində sanki müsabiqə qurulubdur. Bu statistika Ermənistanın rəsmi qurumları tərəfindən şişirdilərkə yayılır. Bizim bir sıra xəbər istehsalçıları da onlara istinad edib bu statistikanı sevincək yayırlar. Hansı ki, bunlar yalançı, uydurma rəqəmlərdir”.

M.Ələsgərli qeyd etdi ki, əgər Ermənistanın dediyi rəqəmlər həqiqəti ifadə etsəydi, onda indiki halda Qarabağda bir neçə nəfər də olsun erməni əsilli şəxslər

Bakıdan ermənilərin hüquqlarının qorunacağı vədi

“Azərbaycan Qarabağın erməni sakinlərinin öz ana dilindən, mədəniyyətindən və dinindən istifadə etməklə bağlı hüquq və imkanlarını heç bir şəkildə məhdudlaşdırmaq niyyətində deyil”.

Bunu Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov BBC-yə müsahibəsində deyib.

“Bizim üçün heç vaxt keçilməsinə icazə verməyəcəyimiz yeganə qırmızı xətt suverenliyimizi və ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına ala biləcək məsələlərdir”, - o vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan və Ermənistanın mehriban qonşu olmaqdan başqa yolu yoxdur: “Əgər bizim bir-birimizlə düşmənçilik üçün heç bir əsasımız yoxdursa, Azərbaycan və Ermənistan liderləri ən yüksək siyasi səviyyədə ərazi bütövlüyünün tanındığını bəyan edəblərsə, demək, bizim, sadəcə olaraq, mehriban qonşular olmaqdan başqa yolumuz yoxdur”.

Prezidentin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi qeyd edib ki, Azərbaycan hərbiçiləri son illərdə antiterror tədbirləri zamanı mülki əhali arasında itkilərin qarşısını almaq üçün mümkün olan hər şeyi etməyə çalışıblar: “Antiterror tədbirləri bir gündən az davam edib və cərrah dəqiqliyi ilə həyata keçirilib. Bütün bunlar hərbi hədəfləri zərərsizləşdirməyə yönəlmiş yüksək dəqiqliklə həyata keçirilmiş addımlar idi”.

Ermənistan Putinin həbs qərarının yolunu açdı

“Rusiya Ermənistanın Roma Statutuna qoşulmaq niyyətini alqışlayır”. TASS xəbər verir ki, bunu Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov deyib. O, Ermənistanın Roma Statutunu ratifikasiya etmək qərarını Rusiya Federasiyasına qarşı “son dərəcə düşmənçilik” adlandırıb.

“Kreml Qarabağdakı vəziyyəti, o cümlədən humanitar aspekti diqqətlə izləyir. Ermənilərin Qarabağdan getməsinin humanitar aspekti Rusiyaya xüsusilə narahat edir - insanların normal şəraitlə təmin olunması vacibdir. Putin tezliklə Ermənistanla səfər etməyi planlaşdırmırdı. Rusiya OPEC+ ilə neft ixracının artırılması ilə bağlı danışıqları aparmır və mövcud razılaşmalara əməl edir”, - o qeyd edib.

Yada salmaq ki, Ermənistan parlamentinin müvafiq komissiyası Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutu ilə bağlı müsbət rəy verib. Ermənistan mətbuatı xəbər verir ki, qanun layihəsi parlamentə göndəriləcək.

2021-ci il mayın 10-dan etibarən məhkəmənin yurisdiksiyasının tanınması təklif edilir. Komissiyanın iclasında respublikanın beynəlxalq hüquqi məsələlər üzrə nümayəndəsi Yeqişe Kirakosyan bildirib ki, Roma Statutunun ratifikasiyası Ermənistanın müdafiə üçün silah əldə etməsinə asanlaşdırı bilər.

BCM-in yurisdiksiyası soyqırım, insanlığa qarşı cinayətlər və müharibə cinayətləri kimi cinayətlərə şamil edilir. 2010-cu ildə bu siyahıya təcavüz cinayəti də əlavə edilib.

Qeyd edək ki, BCM Rusiya Prezidenti Vladimir Putin haqqında həbs qərarı çıxarıb.

pılmamalı idi. Amma onlar burada mövcuddurlar:

“Azərbaycan da dəfələrlə elan edib ki, bizim hədəfimiz mülki şəxslər deyil, separatizmi dəstəkləyən və əli qana bulamış şəxslərlə qanuni hesab aparır. Sadəcə insanların təhlükəsizliyinə təminat verir. Bəllidir ki, erməni şəbəkəsi köç edənlər haqqında statistik rəqəmləri şişirtməklə beynəlxalq diqqət qazanmaq, yardımlar almaq, həm də Azərbaycana qarşı hansı-

sa sanksiyalar tətbiq etməyə çalışırlar. Biz ehtiyatlı davranmalıyıq. Hərbi və diplomatik müstəvidə qazanılmış uğurlarımıza informasiya sahəsində səhvlərimizlə xəter yetirməməliyik. O cümlədən ərazimizi tərk edən ermənilərə ünvanlanan suallarda da jurnalistlərimiz diqqətli olmalıdırlar. Qələbə bizimdir. Amma onu qoruyub saxlamaq da hər birimizin borcumuzdur”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Son günlər Ermənistanın müxalifət düşərgəsində ciddi fikir ayrılıqları yaranıb və müxalifətçilər bir-birini ittiham etməyə başlayıblar. Bu barədə “Hraparak” qəzeti məlumat yayıb.

“Müxalifətin yaratdığı Milli Komitədə ciddi fikir ayrılıqları yaranıb, onlar bir-birini ittiham edir, ritorikalarını bəyənirlər. Vazgen Manukyan bitib-tükənməyən yürüşlərlə müxalifətin fəaliyyətini dəyərdən salmaqdan, konkret addımlar atmağı təklif edib. Amma digərləri məsuliyyəti öz üzərinə götürməkdən qorxaraq qeyd ediblər ki, Paşinyan kürsü uğrunda qan tökməyə hazır, lakin bu qan onların üzərində qalacaq. Milli Komitə Avetik Çalabyandan da Paşinyanı tənqid etmədiyinə görə narazıdır və Tevanyanın çıxışında qüsurlar aşkarlayıb”, - məlumatda deyilib.

Qeyd olunur ki, komitə yaradılsa da, müxalifət bəyanatlarında belə razılaşa bilmir və bu, hakimiyyətin əleyhdarlarının mitinqlərinin təxirə salınmasına səbəb olur. Təhlükəsizlik qüvvələrinin rəhbərliyinin təqdim etdiyi statistik məlumatlara görə, müxalifət liderlərinin aydın addımlar atmaması insanlarda narazılıq hissi yaradan etirazçıların fəallığı getdikcə azalır. Məhz buna görədir ki, hakim “Mülki müqavilə”nin bezi üzvləri bir neçə günlük sükutdan sonra Facebookda status və açıqlamalar səviyyəsində özünü göstərməyə başlayıblar. Etiraz hərəkatının azalması xəbərdən ruhlanan hakim partiyanın deputatları müxalifət liderlərini tənqid edirlər ki, onların təşkil etdiyi mitinq iştirakçıları tez toplaşır, amma eynilə tez evə gedirlər. Bir sözlə, Paşinyan hökuməti əmindir ki, müxalifət bu dəfə də hakimiyyəti ələ keçirə bilməyəcək.

Görünən həm də odur ki, Paşinyanı silahlı qüvvə ilə devirmək və ya fiziki cəhətdən məhv etmək planları hələ reallaşmır. Bezi məlumatlara görə, Ermənistanın baş nazirinin təhlükəsizliyini ABŞ və Fransanın kəşfiyyat xidmətləri dəstəkləyir, onlar müxalifətin Rusiyadakı koordinasiqları ilə bütün təmaslarını diqqətlə izləyir və bundan sonra potensial təhlükə barədə siqnal alırlar, onları Ermənistan hakimiyyətinə ötürürlər.

Belə ki, bir neçə gün əvvəl Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidməti bir gün əvvəl rəsmi ittiham irəli sürülmüş İrəvanın keçmiş meri Albert Bazeyanı həbs edib. İddia olunur ki, Bazeyan və qrupu Paşinyanı fiziki məhv etməklə ölkədə hakimiyyəti ələ keçirməyə cəhd edib. Bazeyanla yanaşı, onun komandasının 7 üzvü həbs edilib. Bazeyanın vəkili bildirib ki, o, müvəkkilinin Ermənistanın baş nazirinin həyatına sui-qəsd cəhdinin digər təfərrüatlarını bilmir. O, yalnız bildirib ki, müdafiə etdiyi şəxs təqsirini etiraf etmir və özünü ölkədəki gərgin vəziyyətə görə hakimiyyət tərəfindən həbs edilmiş siyasi məhbus hesab edir.

Paşinyan ABŞ və Fransa kəşfiyyatının qoruması altında

Onlar müxalifətin Rusiyadakı koordinasiqları ilə bütün təmaslarını diqqətlə izləyir və potensial təhlükə barədə siqnalı Ermənistan hakimiyyətinə ötürürlər

nistanın baş nazirinin həyatına sui-qəsd cəhdinin digər təfərrüatlarını bilmir. O, yalnız bildirib ki, müdafiə etdiyi şəxs təqsirini etiraf etmir və özünü ölkədəki gərgin vəziyyətə görə hakimiyyət tərəfindən həbs edilmiş siyasi məhbus hesab edir.

Deputat Azər Badamov Paşinyanın təhlükəsizlik xidmətinin ciddi şəkildə çalışdığını qeyd etdi: “Ermənistan Paşinyana qarşı etiraz aksiyaları yavaş-yavaş sönməyə başlayıb. Keçirilən aksiyalarda xalqı inandıraraq xasınca apara biləcək bir lider olmadıqdan müxalifətin hərəkatlarının uğursuzluğa düşməsi olmasa labüddür. Bu gün İrəvanda aksiyaları təşkil edənlərin əksəriyyəti keçmişdə hakimiyyətdə olmuş və o dövrdə xalqı talamaqla özlərinə sərvətlər yığanlardır. Sadə ermənilər onları sevmir və ona görə də aksiyalara kütləvi qoşulmalar baş vermir. Aksiyalarda iştirak edənlərin sayı kifayət qədər az olduğundan, bu, hakimiyyət üçün böyük bir təhlükə yaratmır. Həm də aksiyalara çağırışların əsas mövzusu Qarabağla bağlı olduğundan sadə ermənilər bu mövzudan artıq yorulublar və sakit yaşamaq istəyirlər. Ağıl başında olan ermənilər Qarabağ məsələsinin bitdiyini başa düşürlər və müxalifətin bu mövzunu gündəmdə saxlamaqda məqsədlərinin kreslo uğrunda mübarizə ilə bağlı olduğunu anlaşırlar. Ermənistan da keçirilən rəy sorğularında iştirak edən respondentlərin əksəriyyəti Paşinyanı dəstəklədiklərini bildirir. Bu bir daha Ermənistan Paşinyanı devirə biləcək bir müxalif qüvvə olmadığını göstərir. Həm də Ermənistanın müxalif düşərgəsində də parçalanma baş verir. Onlar müvəqqəti komitə yaratsalar da, vahid fikir ətrafında cəmləşə bilmirlər. Yeni hərə özünü digərlərindən daha ağıllı hesab edir və bu da müxalifəti parçalanmaya aparır.

Etiraz aksiyaları ilə hakimiyyət çevrilişinə nail ola bilməyəcəklərini başa düşən müxalifət Paşinyanı fiziki olaraq aradan çıxarmaq planları cızır. Məhz belə bir diversiya əməliyyatının İrəvanın keçmiş meri Albert Bazeyanın rəhbərliyi ilə hazırlandığı məlum

olub. Ermənistan Paşinyanın təhlükəsizlik xidməti fəaliyyət göstərir və Paşinyana qarşı olan sui-qəsdləri vaxtında müəyyən edərək təhlükəsizlik xidməti orqanlarını məlumatlandırır. Nəticədə sui-qəsd də baş tutmur və diversiyanın təşkilatçıları həbs olunaraq cinayət məsuliyyətinə cəlb olunurlar.

Bu gün Ermənistan baş verən hadisələr ölkəni məhvə doğru aparmağa davam edir. Paşinyan baş verən proseslərdən nəticə çıxarmalı, xarici dairələrin diktəsinə fikir verməməli və ölkəsinin gələcəyini xilas etmək üçün Azərbaycanla təcilli sülh müqaviləsinin imzalanmasına çalışmalıdır. Əks halda, Ermənistan sabitlik heç vaxt olmayacaq və ölkə xarici qüvvələrin ayaq altında tapdalanacaq”.

AĞ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədli erməni baş nazir üçün yeganə olan təhlükəni açıqladı: “Paşinyanın son antiterror tədbirləri zamanı susqunluğu və bu məsələdə bir növ neytrallığından sonra İrəvanda etirazların yaşanacağı gözlənilən idi. Ancaq Ermənistan müxalifəti bu dəfə də Paşinyanı devirə bilmədi. İrəvanın mərkəzində təşkil olunmuş mitinqlər adam sayının az olması səbəbindən effektiv olmadı. Düşünürəm ki, artıq Ermənistan cəmiyyəti belə Qarabağ məsələsindən, 30 illik müharibə şəraitindən və eyni zamanda Rusiyadan asılı vəziyyətdə

qalmaqdan beziblər. Onlar da artıq bu məsələnin tezliklə yekunlaşmasını istəyirlər. Hazırda Paşinyanın devrilməsi üçün ən çox çalışan Rusiyadır. Çünki Kremldə anlaşırlar ki, Paşinyan hakimiyyəti devrilməyə, Ermənistanın Rusiyadan uzaqlaşdırılaraq Qərbi yaxınlaşması qəbul olacaq. Bu baxımdan, Rusiya əlində olan bütün imkanlardan istifadə edir. Hazırda Paşinyan üçün yeganə təhlükə son günlərdə Qarabağdan İrəvana köçən ermənilər ola bilər. Paşinyana qəzəbli 50 minə yaxın erməninin İrəvana gəlməsi yeni etiraz dalğasının başlanğıcı ola bilər. Ancaq hesab edirik ki, Paşinyan bunun da öhdəsindən gələ biləcək. Həmin narazı erməni əhalisini İrəvanda yaxşı şərtlər əsasında qəbul edə bilsə, onlara hər cür, hətta Qarabağdakı vəziyyətlərindən daha yaxşı imkanlar yarada bilsə, bu halda narazı kütlə Paşinyanın ən yaxşı tərəfdarlarına çevrilə bilər. Bu baxımdan, hər şey Paşinyanın öz əlindədir. Doğru və ağıllı siyasi gedişlərlə məsələni öz lehinə döndərə bilər. O ki qaldı Paşinyana qarşı sui-qəsdin olma ehtimalına, bu da Rusiyanın mümkün planlarından biridir.

Çünki Rusiya hakimiyyətinin sui-qəsdlər üzrə yaxşı təcrübəsi var. Son olaraq bunu Putinə qarşı qiyam qaldıran Vaqner qruplaşmasının sabiq lideri Priqojinin timsalında gördük. Bu baxımdan

hazırda İrəvanda ABŞ və Fransanın kəşfiyyat xidmətlərinin fəaliyyəti və dəstəyi tam anlaşılandır. Yekun olaraq deyirik ki, hər bir halda bizim üçün önəmli olan tez bir zamanda Ermənistanı diktə etdiyimiz şərtlər əsasında sülhə məcbur etməyimizdir.

Biz bunu məhz Paşinyanın hakimiyyəti dönməndə etməliyik. Çünki Paşinyan əgər devrilsə, bölgədə sülh prosesi və bu yöndən əldə olunan irəliləyişlər yenidən dondurulma təhlükəsi ilə üz-üzə qala bilər”.

ABŞ Bakı və İrəvanı danışıqlar masasına qaytarmağa çalışır

ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller keçirdiyi son brifinqdə Qarabağdakı vəziyyətlə bağlı da danışdı. Onun sözlərinə görə, Vaşinqtonun məqsədi Ermənistan və Azərbaycana danışıqlar masasına qaytarmağa və davamlı sülhə nail olmağa kömək etməkdir. Miller bildirib ki, dövlət katibi Antoni Blinken iki ölkənin liderləri, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla danışıb. Amerika administrasiyasının bir sıra yüksək rütbəli nümayəndələri regiona gəliblər.

Millerin sözlərinə görə, Vaşinqton diplomatik prosesi davam etdirmək üçün hər şeyi edib.

Dövlət Departamentinin mətbuat katibi ABŞ prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin rəhbəri Samanta Pauer və dövlət katibinin Avropa və Avraşiya məsələləri üzrə köməkçisi vəzifəsini icra edən Yuri Kimin regiona səfərinə də toxunub.

Millerin sözlərinə görə, Bakıdakı görüş zamanı Vaşinqtonun həyata keçirilməsini prioritet hesab etdiyi üç məsələ irəli sürülüb.

ABŞ atəşkəsin qorunub saxlanmasını; humanitar məsələlərin həll olunmasını; beynəlxalq müşahidə missiyasının Qarabağa buraxılmasını istəyir.

Spikerin sözlərinə görə, belə bir missiyanın Bakıya gəlişini alqışlayacaqlarına dair Azərbaycan hökumətindən aldiqları təminatlar təqdirəlayiqdir.

Miller bildirib ki, ilk növbədə tərəflər razılığa gəlməlidir. O qeyd edib ki, Vaşinqton diplomatiyanı inkişaf etdirəcək, lakin nizamlanma üçün Azərbaycan və Ermənistanın razılığı lazımdır.

“Biz onları buna sövq etmək üçün əlimizdən gələni edəcəyik, lakin onlar danışıqlar aparmağa və bir növ həll yoluna gəlməyə razı olmalıdırlar, bunun üçün bizə tapşırılan işi görəəcəyik”.

hazırda İrəvanda ABŞ və Fransanın kəşfiyyat xidmətlərinin fəaliyyəti və dəstəyi tam anlaşılandır. Yekun olaraq deyirik ki, hər bir halda bizim üçün önəmli olan tez bir zamanda Ermənistanı diktə etdiyimiz şərtlər əsasında sülhə məcbur etməyimizdir.

Biz bunu məhz Paşinyanın hakimiyyəti dönməndə etməliyik. Çünki Paşinyan əgər devrilsə, bölgədə sülh prosesi və bu yöndən əldə olunan irəliləyişlər yenidən dondurulma təhlükəsi ilə üz-üzə qala bilər”.

□ **Cavansir ABBASLI**
 “Yeni Müsavat”

Azərbaycan Ordusunun Qarabağ bölgəsində həyata keçirdiyi antiterror tədbirlərindən sonra bölgədən qaçan qanunsuz erməni silahlıların bir qisminin Təbrizə aparıldığı bildirilir. Bu barədə "Türkiyə" qəzeti məlumat yayıb. Bildirilib ki, 60 erməni silahlısı SEPAH-ın Təbriz ətrafında yerləşən Xasavan kəndi yaxınlığındakı "Əl-Zəhra" kazarmasına köçürülüb.

IHA, SİHA, tank, raket, sızma, təxribat və s. daxil olmaqla, çoxşaxəli hərbi təlimlər keçəcək terrorçuların sayının 1000 nəfərədək artırılacağı qeyd edilir. Təlimlərin başa çatması və terrorçuların hazırlanmasından sonra SEPAH-ın onların Zəngəzur bölgəsinə yerləşdirilməsini planlaşdırdığı qeyd edilir.

Yada salaq ki, bu ilin martında elə "Türkiyə" qəzeti Rusiya sülhməramlılarının nəzarəti altında olan Qarabağ bölgəsinə İranın terrorçu qruplaşma üzvlərini yerləşdirmək planı barədə sensasiyon məqalə ilə çıxış etmişdi. Qəzet yazırdı ki, Tehranın gündəliyinə İran İnqilabı Kəşikçiləri və şie silahlılarından ibarət 4 min nəfərlik qüvvənin 2023-cü ilin mayına qədər Qarabağa köçürülməsi daxildir. Azərbaycan bu məsələyə xüsusi diqqət yetirdikdən sonra məlum oldu ki, Qarabağda 14 nəfərlik iranlı diversiya qrupu daxil olub və onların pasportları da mediaya sızmışdı. İndi belə görünür ki, əslində razılaşma əsasında Qarabağdan çıxmağa məcbur olan terrorçulara İranın sahiblənməsi təsadüfi deyil.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı bu məlumatların həqiqətləri əks etdirdiyini söylədi: "İran terror dövləti-

Qarabağdan qaçan terrorçular SEPAH-a qoşulur

Torpaqlarımızdan çıxmağa məcbur olan dəstələrə İranın sahiblənməsi təsadüfi deyil

dir. Heç bir şübhə yoxdur ki, Qarabağdan qaçan terrorçuları, separatçıları İran molla rejimi himayə edir, dəstəkləyir. İran 30 ildir Qarabağda yaşayan separatçılara və Ermənistanla bütün gücü ilə enerji, qaz, neft, hərbi texnika, sursat, siyasi və diplomatik dəstək verir. İranın bu dəstəyinin əsasında müstəqil Azərbaycan dövlətinə olan nifrət dayanır. Onun müstəqilliyini qəbul etmir. Çünki İran qorxur ki, Şimali Azərbaycan suverenliyini tam bərpa edəndən sonra parçalanmış Bütöv Azərbaycanın birləşməsi ideyası gündəmə

gələ bilər. Çox da uzaq tarixdə Azərbaycanı ruslarla farslar iki hissəyə bölməyiblər? 40 milyondan artıq Azərbaycan türkləri İranda yaşayır. Türkiyə mediasında Qarabağdan qaçan terrorçuların İranda yerləşməsi xəbəri həqiqəti əks etdirir. 1000 nəfərlik nəyə nail olacaqlar? Ermənistanın minlərlə terrorçusunu məhv etmişik, onurğasını qırışıq. Tehran Ermənistanın bu vəziyyətə düşməsindən çox ciddi narahatlıq keçirir. Bunun üçün Azərbaycana təzyiq yolunu davam etdirir. Bəzən məqsədli şəkildə saxta məlumatlar da yayır. An-

caq Azərbaycan o qədər güclü və qüdrətlidir ki, İranın hansı dəstək verməyindən asılı olmayaraq, öz ərazimizə nəzarət daha da möhkəmlənəcək. Ermənistan bundan sonra yalnız Azərbaycanla sülh sazişinin baş tutması haqqında düşünməlidir və bilməlidirlər ki, İran öz məqsədləri üçün ermənilərdən istifadə edir. Ermənilər ziyalları düşünməli və gələcək nəsillərini qorumaq üçün xəstə təfəkkürlərindən, iddialarından geri çəkilib, sülh şəraitində yaşamağıdır. Bunun üçün güclü Azərbaycanla normal qonşuluq siyasətinə

üstünlük verməlidirlər. Əks halda, erməniləri daha böyük faciələr gözləyir..."

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd İranın Qarabağa bağlı planları barədə çox maraqlı faktlar açıqladı:

"Qarabağ probleminin həll olmasını bəlkə Ermənistan və Ermənistandan da daha çox istəməyən ölkə İran idi. İran hər vasitə ilə çalışırdı ki, problem davam etsin və maraqları təmin olunsun. Müharibədən əvvəl İran Qarabağda narkotik plantasiyalar salmışdı. Bununla bağlı kifayət qədər faktlar da var. Bundan əlavə, İran sahibkarlarının Qarabağda böyük mal-qara fermaları mövcud idi. Qarabağdan İranla Ermənistan ortaq yararlanırdılar. Yeri gəlmişkən Qarabağdan İrana su xəttinin çəkilişinə də start verilməmişdi. Borular hələ də ərazidə qalmaqdadır. Dolayısı ilə İran üçün Qarabağ çirkli işlərin görülməsi üçün də vacib idi.

Amma müharibədən sonra yeni reallıqlar yarandı. İran anladı ki, Azərbaycan 44 günlük müharibə zamanı işğaldan azad edə bilmədiyi əraziləri də azad edəcək. Ona görə də separatçı rejimə ciddi dəstəyə start verdi. Hər gün İrandan TIR-lar Xankəndinə göndərilirdi. O TIR-ların içərisində nələrin olmasını bilmirdik. Daha sonra isə İranın hərbi konstrukturlarının Qarabağdakı separatçı rejimin ordusuna hərbi təlimlər keçməsi barədə informasiyalar yayıldı. Bu informasiyalar

öz təsdiqini də tapmışdı. İranın Qarabağda terror qrupları hazırlaması ağılabatandır. İran bir neçə terror təşkilatını maliyyələşdirir. İranın iddia edilən fəaliyyətlə məşğul olması təəccübül olmamalıdır.

İran hər nə qədər proseslərə daxil olmağa çalışsa da, bundan sonra istəsə də, o tip addım ata bilməz. Ermənistanla ABŞ-ın hərbi təlimlərdən sonra bəzi hərbiçiləri geri qayıtmayıb. Bundan əlavə, İranın özünün Ermənistanın cənubunda konsulluğu açılib. Yaxın zamanda Ermənistanın cənubunda Fransanın və bir neçə ölkənin konsulluq açacağı gözlənilir. Belə bir şəraitdə İranın Zəngəzur dəhlizindən keçən istiqamətdə hansısa təxribat xarakterli addımlar atacağı gözlənilir. Çünki İran bilir ki, regionda atacağı bir səhv addım özünə ciddi problem yaradacaq. Bundan əlavə, Azərbaycan bütün sərhədlərini tam şəkildə bərpa edib. Bundan sonra kənardan Azərbaycana qarşı hansısa müdaxilə mümkün görünmür. Bu, müharibə anlamına gələcək. Hesab edirəm ki, İran həm də Azərbaycanın tərəfdaşlarından çəkinərək, Azərbaycana qarşı neqativ addımlar atmayacaq. İran, sadəcə olaraq, Azərbaycana qarşı siyasi təzyiqlər etməyə davam edəcək. Çünki Zəngəzur dəhlizi İranın ciddi maliyyə itkisinə və narkotik trafikinin dayanmasına gətirib çıxaracaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycana könüllü təslim olan Babayan kimdir?

Bako Saakyan, Arkadi Qukasyan və Araik Arutyunyan hazırda Qarabağda gizlənilirlər

Qondarma rejimin "dövlət məmurları" və hərbiçilər hələ də Qarabağdadır. Bu barədə "Hraparak" nəşri yazıb. Qeyd olunub ki, ləğv edilmiş qondarma rejimin keçmiş rəhbərləri Bako Saakyan, Arkadi Qukasyan və Araik Arutyunyan hazırda Qarabağdadır.

Bundan başqa, separatçı-terrorçu silahlı qrupun keçmiş komandirləri, "deputatlar", separatçıların hazırkı lideri Samvel Şahramanyan və qondarma "hökumət" in bütün üzvləri Qarabağda qalıblar. Xocalı qatili Vitali Bala-

sanyan Azərbaycan tərəfinin onu dünən Həkeri körpüsünü keçərkən həbs etməsi ilə bağlı yayılan məlumatları təkzib edib.

Balasanyan hazırda yaşadığı ünvanı qeyd edərək, Qarabağda olduğunu bildirib:

"Mən "artsax"dayam, ünvanımı yazın: Əsgəran şəhəri, Danielyan küçəsi 29. Mən bura dayam, heç "artsax"ı tərk etməyə cəhd etməmişəm", - deyə o, yenə də Qarabağdan çıxmaq fikrində olmadığını vurğulayıb.

Xatırladaq ki, Vitali Balasanyan Qarabağda erməni quldur dəstələrinin rəhbərlərindən biri olub, Azərbaycan torpaqlarının işğalında iştirak edib. 1999-cu ilin sentyabrın-

dan 2005-ci ilə qədər isə qondarma qurumun müdafiə nazirinin müavini olub. O, separatçı qurumun "prezident" seçkilərində iştirak etsə də, məğlub olub.

V.Balasanyan terroru sevmə, türklərin düşməni olan və həddindən artıq qəddar bir erməni kimi ad çıxarıb. "Balasanyan "Daşnaksütyun" partiyasının üzvü olub. Həm qondarma "artsax rejimi"nin, həm də Ermənistanın "xaç qəhrə-

manı"dır. 1992-ci ilin əvvəlindən başlayaraq Azərbaycana qarşı döyüşüb. Xocalı soyqırımının törədilməsində iştirak edib.

Qondarma "artsax" "prezidenti"nin müşaviri David Babayan isə könüllü olaraq Azərbaycan dövlətinə təslim olub. O bu barədə öz "Facebook" hesabında açıqlama yayıb.

Babayan bildirib ki, artıq Xankəndidən Şuşaya gəlib:

"Hamınız bilirsiniz ki, mən Azərbaycanın qara siyahısına düşmüşəm və Azərbaycan tərəfi müvafiq araşdırma aparılması üçün mənim Bakıya gəlməyimi tələb edib. Bu gün "Stepanakert"dən Şuşaya getmək qərarına gəldim. Bu qərar, təbii ki, ilk növbədə yaxınlarıma böyük ağrı, narahatlıq və stress yaşadacaq, amma əminəm ki, onlar məni başa düşəcəklər. Mənim pey-

da olmamağım, daha da pisi, qaçmağım səbiri xalqımıza, bir çox insanlara ciddi ziyan vuracaq və mən vicdanlı bir insan, zəhmətkeş, vətənpərvər və xristian olaraq buna yol verə bilmərəm".

"Yeni Müsavat" David Babayanın dosyesini təqdim edir:

David Klimi Babayan 5 aprel 1973-cü ildə Azərbaycanın Xankəndi şəhərində anadan olub.

O, 28 dekabr 2013-cü ildən qondarma rejimin Mərkəzi İnformasiya Departamentinin rəhbəri, eyni zamanda "respublika prezidenti"nin apara-tında sədr müavini vəzifəsində çalışıb. 26 may 2020-ci ildə "prezident" in xarici əlaqələr üzrə müşaviri təyin edilib. 4 yanvar 2021-ci ildə Babayan "xarici işlər naziri" təyin edilib. Bundan başqa, "Artsax Mühafizəkarlar Partiyası" nı qurub və hazırda ona rəhbərlik edib. 17 yanvar 2023-cü ildə isə Babayan qondarma "artsax respublikası" "prezidenti"nin müşaviri təyin edilib.

□ **"Yeni Müsavat"**

Qlobal iqtisadiyyatdakı dəyişikliklər fonunda beynəlxalq analitik mərkəzlər də müxtəlif ölkələr üçün iqtisadi artım proqnozlarını yeniləyirlər. Belə yenilənmə Azərbaycanın makroiqtisadi göstəriciləri üzrə də həyata keçirilir.

Bugünlərdə məlum olub ki, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (EBRD) bu il Azərbaycanda real ümumi daxili məhsulun (ÜDM) ötən ilə müqayisədə 1,5 faiz artacağını proqnozlaşdırır. EBRD-nin "Regional İqtisadi Perspektivlər" hesabatından aydın olur ki, bu, bankın may ayındakı proqnozu ilə müqayisədə 1 faiz bəndi azdır.

EBRD gələn il Azərbaycanda real iqtisadi artımın 2,5 faiz olacağını gözləyir ki, bu da may ayındakı proqnoza nisbətən 0,2 faiz bəndi azdır.

"Fitch Ratings" beynəlxalq reyting agentliyi isə neft və qeyri-neft iqtisadiyyatlarında 2023-cü ilin ilk yarısında yaşanan azalmanın ardından Azərbaycanda bu il iqtisadi artımın 1,8 faiz təşkil edəcəyini proqnozlaşdırıb. "Fitch" qeyd edib ki, 2024-2025-ci illərdə qeyri-neft sektorunda artımı hesabına iqtisadi artımın orta hesabla 2,3 faiz olacağı gözlənilir. Yeni neft hasilatı enerji sektorunda azalmanı (2022-ci ildə 7,6 faiz azalaraq gündə 676,000 barel) yavaşlada bilər. Bundan əlavə, Avropaya ixrac həcmi artırmaq üçün satınalma müqavilələri yekunlaşarsa, təbii qaz hasilatının daha da artacağı gözlənilir.

Agentlik bununla belə, hesab edir ki, dövlətin böyük həcmdə iştirakçılığı, idarəetmə ilə bağlı çətinliklər, maliyyə resurslarına məhdud çıxış, qeyri-neft sektoruna investisiyaların aşağı olması iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində irəliləyişə mane olur.

Standard & Poors Beynəlxalq Reyting Agentliyi isə 2023-cü il üzrə Azərbaycanın real ümumdaxili məhsulunda (ÜDM) artım olmayacağını, 2024-2026-cı illərdə isə artımın 1,4 faiz səviyyəsində olacağını proqnozlaşdırıb:

"Biz Azərbaycanın real ÜDM-nin 2023-cü ildə durğunlaşacağını proqnozlaşdırırıq ki, bu da əvvəlki dekabr 2022-ci il proqnozumuza uyğundur. 2023-cü ildə qeyri-neft sektoru böyüməyə davam etsə və qaz hasilatında müəyyən artım olsa da, neft hasilatının aşağı salınması bir maneə olacaqdır. Neft hasilatının azalması ortamüddətli perspektivdə artıma təsir göstərməyə davam edəcək və biz 2024-2026-cı illər ərzində orta real artımın 1,4 faiz

Azərbaycanın iqtisadi artım gözləntiləri niyə endirildi?

Neft hasilatının və ixracının azalması davam edəcək

Qeyd edək ki, Azərbaycan hökumətinin iqtisadi artıma dair gözləntiləri əksər beynəlxalq analitik mərkəzlərin proqnozlarından demək olar ki, fərqlənir. Maliyyə Nazirliyinin hazırladığı "2024-cü ilin dövlət və icmal büdcələrinin ilkin göstəricilərinə dair Açıqlama" sənədindən aydın olur ki, İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış 2024-cü il və sonrakı üç il üzrə baza ssenaridə (neftin bir barelinin orta illik ixrac qiyməti 2024-2027-ci illər üçün 60,0 ABŞ dolları fərz edilməklə) makroiqtisadi proqnoz göstəricilərinə əsasən, 2023-cü ildə ölkədə ÜDM-in real ifadədə 1,9 faiz artaraq 119,6 milyard manat olacağı proqnozlaşdırılır. Bu zaman qeyri-neft/qaz ÜDM real ifadədə 4,0 faiz artaraq 77,6 milyard manat təşkil edəcək. 2023-cü ildə neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real ifadədə 0,3 faiz azalacağı gözlənilir.

Proqnozlara əsasən, ortamüddətli dövrdə ölkədə qeyri-neft/qaz ÜDM-in həcmi 2024-cü ilin sonuna 84,2 milyard manat, 2027-ci ildə isə 106,8 milyard manata qədər artacağı və real artım tempinin 4,6-5,0 faiz intervallında olacağı gözlənilir.

Azərbaycan hökuməti 2023-cü ildə neft-qaz ÜDM-nin 0,3 faiz, 2024-cü ildə 1,7 faiz, 2025-ci ildə 1,5 faiz, 2026-cı ildə 3,1 faiz, 2027-ci ildə isə 3,6 faiz azalacağını, bu illərdə ölkədə ümumi iqtisadi artımın müvafiq olaraq 2,4 faiz, 2,9 faiz, 2,7 faiz və 3,6 faiz olacağını gözləyir.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin büdcə layihəsi hazırlanarkən İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən hazırlanan makroiqtisadi proqnozlaşdırma bu il ölkədə 2,7 faiz iqtisadi artım olacağı açıqlanmışdı. Daha sonra may ayında proqnozlara yenidən baxılmaqla, artım tempi 1,8 faizə endirildi. Nəhayət, sentyabrda açıqlanan növbəti ilin büdcə sənədində proqnoz bir daha yenilənərək 1,9 faizə qaldırılıb.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

olacağını proqnozlaşdırırıq".

Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı məlumata əsasən, 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında ölkədə 80 milyard 96,4 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,8 faiz çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal olunub.

Məlumata görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 1,1 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 2,6 faiz artıb. ÜDM istehsalının 42,4 faizi sənaye, 9,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,2 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 6,1 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 4,8 faizi tikinti, 2,4 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə, 1,6 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 17,6 faizi digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 9,4 faizini təşkil edib.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 7895,0 manata bərabər olub.

Rəsmi statistikadan o da aydın olur ki, iqtisadi artımın zəif tempində sənaye istehsalının azalması mühüm rol oynayır. Belə ki, bu ilin 8 ayında ölkədə 45,1 milyard manatlıq və ya 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,7 faiz az sənaye məhsulu is-

tehsal edilib. Bu zaman neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 1,4 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 6,0 faiz artıb. O cümlədən mədənçixarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 7,6 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 5,3 faiz artıb.

Energetika Nazirliyi məlumat verir ki, 8 ay ərzində Azərbaycanda 32,2 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 8,6 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən, 17,6 milyard kubmetri "Şahdəniz"dən, 0,2 milyard kubmetri "Abşeron"dən, 5,8 milyard kubmetri SOCAR üzrə hasil olunub. Hesabat dövründə xaricə qaz satışı 15,8 milyard kubmetr təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 9 faiz çoxdur. Cari ilin yanvar-avqust aylarında Avropaya 7,6 milyard kubmetr, Türkiyəyə 6,7 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 1,5 milyard kubmetr qaz satılıb.

2023-cü ilin yanvar-avqust ayları üzrə ölkədə 20,3 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Respublika üzrə neft hasilatının 12,1 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 2,9 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin, 90 min tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə)

hasilatı 5,2 milyon ton təşkil edib. Hesabat dövründə 17 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 15 milyon tonu konsorsiumun, 2 milyon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin yanvar-avqust aylarında ölkədə 21,8 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Hesabat dövründə 17,6 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Beləliklə, illik müqayisədə bu ilin 8 ayında Azərbaycanda neft və kondensat hasilatı 6,88 faiz, ixracı isə 3,41 faiz azalıb.

Hasilat və ixracın azalması ilə yanaşı, dünya bazarında neft və qazın qiymətinin azalması da ÜDM həcmində azalmanın bir səbəbi kimi çıxış edir. Əgər ötən il ixracın azalması fonunda yüksək qiymətlər ÜDM-in dəyərini daha çox artırdırsa, bu il qiymətlərin düşməsi bu imkanı məhdudlaşdırır. Dövlət Neft Fondundan verilən məlumata əsasən bu ilin yanvar-avqust aylarında qurum "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokundan 4 milyard 728 milyon dollar gəlir əldə edib. Bu, 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1 milyard 901 milyon dollar və ya 28,7 faiz azdır.

Xatırladaq ki, ötən ilin 8 ayında Neft Fondu AÇG-dən 6 milyard 629 milyon dollar gəlir əldə etmişdi.

Bu ilin 8 ayında "Şahdəniz" yatağından 1 milyard 183 milyon dollar həcmində gəlir əldə olunub ki, bu da 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35 milyon dollar və ya 3,05 faiz çoxdur. "Şahdəniz"dən daxil olan vəsaitlərin 259,554 milyon dolları kondensatın payına düşüb. Bu isə əvvəlki ilin eyni dövrünə nisbətən 69,13 milyon dollar və ya 21 faiz azdır.

Beynəlxalq analitik mərkəzlərə görə, Azərbaycanda neft hasilatı 2024-cü ildə də azalacaq ki, bu da onun ölkə ÜDM-nin artımına təsirini daha da aşağı salacaq. Bu vəziyyətdə iqtisadi artımı dəstəkləyən amil kimi qeyri-neft-qaz sektorunun önə çıxması vacibdir. Lakin neft hasilatı və ixracında azalma ilə yanaşı Azərbaycanda qeyri-neft sektorunda da artım tempi aşağı düşüb. Ötən ilin yanvar-avqustunda bu sektorda artım 10,3 faiz, o cümlədən qeyri-neft sənayesində 9 faiz olmuşdusa, bu ilin eyni dövründə göstəricilər müvafiq olaraq 2,6 faiz və 6 faiz təşkil edib. Bu isə qeyri-neft sektorunda artımın 4 dəfədən çox yavaşlaması deməkdir.

“Böyük alim, rəhmətlik Xudu Məmmədovun gözəl bir sözü vardı: "Danışa bilməmək özü-özlüyündə bədbəxtçilik deyil. Sadəcə, danışa bilməməkdir. Sarsaq-sarsaq danışıb, özünü danışanlardan bilmək bədbəxtçilikdir".

Musavat.com xəbər verir ki, bunu professor, Əməkdar memar Elbay Qasımzadə ekspert Kamran Əsədova cavabında bildirib.

Öncə məlumat üçün qeyd edək ki, Kamran Əsədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib ki, Bakı şəhərindəki memarlıq abidələrini görürük, amma bunların heç birində Memarlıq və İnşaat Universitetinin məzunlarını görə bilmirik: "Eyni zamanda həmin universitetin məzunlarının göstəricilərini də görə bilmirik. Təsəvvür edin, hər il ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanında ən aşağı ballarla biz tələbələrən Memarlıq və İnşaat Universitetinə qəbulunu görə bilirik. Tələbələrən təkcə ən aşağı balla qəbulunu yox, həmçinin məzun olma və əmək bazarında iş tapma imkanlarının bu universitetdə çox aşağı səviyyədə olduğunu görürük. Bu onu göstərir ki, universitetdə çox ciddi dəyişikliyə ehtiyac var".

Buna cavab olaraq Elbay Qasımlı aşıqda aşağıdakıları söyləyib:

"Kamran Əsədovun Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti haqqında fikirləri, əlbəttə, ekspert rəyi deyil. Çünki bu ekspertliyin özü-özlüyündə təsdiqi yoxdur. Hansı təhsilə rəhbərlik edən qurum belə rütbəni hər hansı bir mütəxəssisə verir?

Hərənin özü aldığı ixtisas var və bu ixtisas çərçivəsində fikirlərini bölüşmək hüququndadır.

Mən 52 ildir ki, memarlıq sahəsində çalışıram, lakin düşünürəm ki, bu sahənin ekspertiyəm. Sadəcə olaraq, mütəxəssisəm və bu sahədə nailiyyətlərim var və fikirlə-

rimi bölüşmək hüququm var.

Memarlıq ixtisası müstəqil ölkəmizdə ən qədim sənət növlərindən biridir. Tarixi 1000-1500 ildən çox olan memarlıq əsərləri xalqımızın tarixi irsinin zənginliyini əks etdirir.

Müasir memarlıq təhsilinin 100 ildən çox tarixi var. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan Sənaye İnstitutunda təşkil edilmiş Memarlıq fakültəsi, onillərlə inkişaf etmiş və hazırda Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində fəaliyyətədir. Bununla bərabər, ölkəmizin başqa təhsil ocaqlarında da bu ixtisas üzrə təhsil verilir. Amma etiraf edək ki, orada dərs deyən müəllim-professor heyəti də bizim universitetin məzunlarıdır.

Azərbaycan memarlıq sənətinin ulduzları Sadıq Dadaşov, Mikayıl Useynov, Həsənağa Məcidov, Ənvər Qasımzadə, Hənifə Ələsgərov və onlarla başqaları məhz həmin bu memarlıq məktəbinin təhsilini, tərbiyesini alan dahilərdir.

50-60-cı illərdə, 70-80-ci illərdə, müstəqilliyimiz dövründə universitetin məzunları yüzlərlə memarlıq əsərləri yaratmış, Azərbaycan memarlıq məktəbini dünyaya tanıtmışlar".

Professor bildirib ki, XXI əsr Azərbaycan memarlığının yeni parlaq səhifəsini açdı: "Son illər ərzində ölkəmizin müxtəlif bölgələrində və Bakıda yüz-lərlə ictimai və yaşayış bina-ları inşa olunub və bunların ekseriyyətinin müəllifləri milli memarlığın məktəbinin məzunlarıdır. Bu gün Qara-bağ və Şərqi Zəngəzurda

Elbay Qasımzadədən təhsil ekspertinin iddialarına sərt cavab

“Bakıdakı memarlıq abidələrinin heç birində Memarlıq və İnşaat Universitetinin məzunlarını görə bilmirik...” sözləri paytaxtın sabiq baş memarının narazılığına səbəb olub

Elbay Qasimzadə Kamran Əsədov

timasına Böyük Britaniya Memarlıq Kral İnstitutu (RİBA) hələ beş il öncə öz yüksək təhsil sertifikatını verib. Postsovet məkanında heç bir başqa ali təhsil ocağının memarlıq ixtisası üzrə belə nailiyyəti yoxdur. Bu yüksək qurumun da qərarına şübhəlisiniz?

Bizim bilik və bacarığımızı
za şübhə ilə yanaşanlara mə-
lum olsun ki, Azərbaycan
Dövləti mütəxəssislərimizin
işinə böyük diqqətlə yanaşır
və yüksək qiymətləndirir.

Təkcə onu demək kifayətdir ki, bu gün Azərbaycanda yüzə yaxın memar "Əməkdar memar" fəxri adı ilə, onlarla memar Azərbaycan Respublikasının orden və medalları ilə təltif edilib, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin xüsusi təqəddünə layiq biliniblər. O cümlədən Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin professor-müəllim heyəti, rektor professor Gülçöhrə xanım Məmmədova başda olmaqla".

❑ **“Yeni Müsavat”**

Ölkə Məryəm və Uğur adları ilə dolur - uşaqlara şəhidlərin adlarını verək!

Sosioloq: "Bəzən valideynlər dini adları qız övladlarına ona görə verirlər ki..."

Novator.az 2023-cü ilin populyar adlarının siyahısına nəzər salıb. Ədliyyə Nazirliyinin təqdim etdiyi statistika görə, yanvar-sentyabr aylarında 1190 qıza Zəhra adı verilib. Məryəm adı 1023, Zeynəb adı 975 uşağa məsləhət görülüb. İlk onluqda Aylin (958 uşaq), Nilay (837), Fətimə (823), Ayla (793), Mələk (772), İnci (659), Miray (591) adları da var.

Oğlan adları içində Uğur birincidir: bu adı doqquz ayda 1302 uşaq alıb.

Qalan populyar adlar belə sıralanır: Əli (1246 uşaq), Hüseyin və Yusif (1112), Məhəmməd (784), Ömər (752), Raul (750), Adəm (660), Murad (642), Ayxan (543).

Mütəxəssislər bildirir ki, adlar cəmiyyətdə mühüm rol oynayır. Yeni əslində adların seçilməsi ilk baxışdan sadə bir məsələ kimi görünə də, çox mürəkkəbdir. Müasir dövrdə adların, səslərin özünün müəyyən energetikası var. Torsimer adlanan aparatlar adların və səslərin energetikasını ölçür. Qeyd edilir ki, insana ad verildə insan

ömür boyu bu adla çağırılır, bu ad onun psixologiyasına, xarakterinin formalaşmasına mühüm təsir edir.

Qurani-Kərimdə də belə kəlmə var ki, uşaq anadan olanda valideynin ilk işi ona gözəl ad seçməkdir.

Vaxtilə Azərbaycanda İslam dinindən gələn adlar olsa da, türk mənşəli adlar daha çox üstünlük təşkil edirdi. Bu gün isə xüsusən də qızlara dini adların verilməsi kütləvi hal alıb. Bu dəbidir, yoxsa?

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat"a danışib. Sosioloq qeyd edib ki, Azərbaycanda adların verilməsində bir neçə hadisələrin təsiri olub:

aparılan quruculuq və yaradıcılıq işlərinin fəal iştirakçıları yenə də Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universite-

tinin hazırladığı mütəxəssislərdir. Bəli, bu böyük həcmli işlərə xarici şirkətlər də cəlb olunur. Lakin heç bir ağılı başında olan iş adamı İngiltərədən və yaxud Fransadan bura iş icraçılarını gətirmir. Bura yalnız idarəçi-

lər, menecerlər gəlir. Sırf layihələndirmə işləri ilə yenedə Azərbaycan memarları məşğul olur.

Bununla bərabər, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti ölkənin müxtəlif bölgələrində çalışan mütəxəssislərin təkmilləşdirilməsinə böyük diqqət yetirir. Ötən il Azərbaycanın bir çox rayon icra hakimiyyətlərinin memar-

liq xidmətlərində çalışan mütəxəssislər belə kursları uğurla bitirdilər. Universitetin və Azərbaycan Memarlar İttifaqının birgə səyləri nəticəsində bir neçə rayona ali təhsilli memar məzunlarımız baş memar vəzifələrinə qəbul olundu.

Kamran müəllimin şəxsi nəzərinə çatdırıram ki, universitetimizin məhz memarlıq ix-

“Məsələn, “Dədə Qorqud” eposunda görürük ki, insanlar adətən bəlli bir əməldən sonra ad qazanar və el ağsaqqalları, müdrikləri tərəfindən ona

bu ad qoyulardı. Daha sonra isə İslam dininin bayraqlarının, onu yayanların, peyğəmbər və onun əhli-beyt şə-cərəsindən olan insanların adları uşaqlara verilməyə başladı. Adların statistikasına baxanda görürük ki, əslində

bütün dövrlərdə əksəriyyət dini adlar olub. Bu da şübhəsiz İslamın din olaraq Azərbaycan ailəsinə nə qədər təsir etdiyini göstərir.

Hesab edirəm ki, övladlarımız verdiyimiz adlar daha çox türk əsilli, kökənli adlar olmalıdır, nəinki ərəb və digər toplumun adları. Əlbəttə ki, biz İslam ölkəsiyik, bu dinə sayğımız var, lakin bütün bunlara baxmayaraq, türk mən-

şəli adlara üstünlük verməli-
yik. Bəzən görürük ki, insan-
lar adlarına görə diskomfort
yaşayır, buna görə müəyyən
yaşdan sonra adlarından, so-
yadlarından imtina etmiş olu-
r. Bu da onu göstərir ki, vali-
deynlər bəzən adların qoyul-
masında səhvlərə yol verir,
ötergi, təsadüfi, mahiyyətini
bilmədiyi adları uşaqlara ve-
rirlər. Unudurlar ki, adlar
uşaqları bir ömür boyu müş-
ayiət edir, onların sosiallaşma-
sında, şəxsiyyət kimi forma-
laşmasında, cəmiyyət, ölkə,
vətən üçün faydalı fərd kimi
ortaya çıxmasında müstəsna
xidmətləri var. Bəzən görürük
ki, nənə, baba və yaxud ulu
şəcərə adlarından uşaqlara
ad qoyurlar ki, bunlar da bə-
zən zaman çağırşına uyğun
gəlmir, hətta gülsə doğurur,
replikalar üçün əsas yaradır.
Bunun valideynlər bunun fər-
qində olmalıdırlar. Ümumi-
yyətlə, Azərbaycan tarixində
kifayət qədər xidmətləri olan,
onun şərəf tarixinə imza atan
qəhrəmanlarımız ıgıdlerimiz
var. Onların adlarını şəreflə-
dəşmək, davam etdirmək la-
zımdır. Yəni uşaqlara onların
adlarını vermək lazımdır, nə-
inki dini adlar. Çünki bu, Azər-
baycanın öz tarixi, bu günkü,
gələcəvidir. Sübhəziz ki, sə-

hidlərin, qazilərin adlarını daşıyan yeniyetmələr, gənclər bu adı daim doğrultmağa çalışacaq, vətənpərvər ruhda böyüyəcək, vətən, ölkə üçün sözün əsl mənasında vətən daşı olacaq.

O ki qaldı dini adlara, bu bir dalğa kimidir. Bəzən valideynlər dini adları xüsusən də qız övladlarına ona verirlər ki, övladları dini rəvayətlərdə olduğu kimi məsum olsun. Hətta müəyyən yaşda qızlarını hicab geyinməyə məcbur edir, bəzən təhsildən uzaqlaşdırırlar. Amma qızlarımız nə qədər təhsil alsın, müasir, global, dünyanın çağırışlarına uyğun dünyagörüşləri olsa, bir o qədər həyatda uğur qazansınlar. Azərbaycan tarixində iz qoyan diplomat, qəhrəman, o cümlədən elm, təhsil sahəsində öz imzalarını qoyan innovativ düşüncəli xanımlarımız var, onların adları da körpələrə qoyulsa daha yaxşı olar. Bir daha qeyd edərim ki, gənclərin formalaşmasında, sosiallaşmasında adlar bir kumir kimi töhfə verir. Bu baxımdan ad qoyarkən diqqətli olmalıyıq ki, uşaqlar nəinki adlarından utansınlar, əksinə, adlarına mayak kimi baxsınlar".

❑ **Xəlidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Dünya mediası hansı mövzulardan yazır?

“Nyu-York Tayms” yazır ki, Ukraynada total müharibə aparan Rusiya ölə və yaralanan on minlərlə hərbiçinin yerini doldurmaq üçün cidd-cəhdlə təbliğat kampaniyası aparır

Rusiya cəmiyyətində növbəti hərbi səfərbərlik ehtimalının çox müzakirə olunması hakimiyyəti narahat etməyə başlayıb. Ona görə də Rusiyanın Prezident Administrasiyası media qurumlarına səfərbərlik mövzusunda mümkün qədər toxunmamağı, hətta şayiələri də təkzib etməməyi tapşırıb.

Çünki səfərbərliklə bağlı xəbərlər, o cümlədən yeni səfərbərliyin elan olunacağı haqda iddialara verilən rəsmi təkziblər böyük diqqət cəlb edir, geniş auditoriya toplayır. Bu da hakimiyyətin narahatlığına səbəb olub. Təkziblərin şayiələrin qarşısını almadığı, əksinə, daha da gücləndirdiyi aydınlaşıb. Cəmiyyətdə belə bir yanaşma var ki, hakimiyyət təkzib edirsə, deməli, xəbər doğrudur. Prezident Administrasiyasından media qurumlarına tapşırılıb ki, indən belə material hazırlayanda səfərbərlikdən yox, insanların müqavilə əsasında hərbi xidmətə götürülməsindən bəhs etsinlər, həm də prosesin olduqca uğurla həyata keçirildiyini vurğulasınlar. Xəbəri “Meduza”ya ötürən mənbə qeyd edib ki, xüsusilə 2024-cü ilin prezident seçkisi ərəfəsində səfərbərlik mövzusunun cəmiyyətdə yaratdığı həyəcan Kremlə əl vermir: “Bu, insanların ovqatını təlx edən mövzudur. Bəzilərinə hətta etiraza sövq edər, prezident Vladimir Putinin tərəfdarı olan seçicilərdən kimlərsə onun əleyhinə səs verməyə yönəldə bilər”.

Kreml adamları orduya cəlb etmək üçün hansı metodlara əl atır? “Nyu-York Tayms” qəzeti yazır ki, 2022-ci ilin fevralından Ukraynada total müharibə aparan Rusiya ölə və yaralanan on minlərlə hərbiçinin yerini doldurmaq üçün cidd-cəhdlə təbliğat kampaniyası aparır. Kreml xüsusilə telekanallarda, sosial mediada işğalçı müharibəyə haqq qazandırmağa, rusiyalıları Qərbin böyük təhlükə olduğuna inandırmağa çalışır. İstər kişiləri müharibəyə cəlb etmək, istərsə də döyüşdə yaxınlarını itirən ailələri sakitləşdirmək məqsədilə hakimiyyət Rusiyanın sərvətlərindən gen-bol yararlanır. Müqavilə ilə hərbi xidmət keçən döyüşçülərin aylıq minimum maaşı 2000 ABŞ dollarına bərabərdir. Müharibədə həlak olan əsgərlərin ailələrinə verilən 50 min dollarlıq təzminatla isə Rusiyanın bir sıra bölgələrində

də normal mənzil almaq olar. Dövlət televiziyasında təkrarlanan bir elanın təmsilində adamları orduya cəlb etmək işində maddi marağın nə qədər mühüm yer tutduğunu görmək mümkündür. Rok musiqisinin müşayiət etdiyi reklamda müharibə iştirakçılarının torpaq vergisindən azad olması, kommunal xidmətlərə görə kompensasiya alması, sanatoriyalara, kurtorlara güzəştli şərtlərlə göndəriş hüququ əldə etməsi kimi imtiyazlardan bəhs edilir. Reklamda hərbi xidmət müqaviləsi bağlayanlara tam ədalətli yanaşma vəd olunur. “Nyu-York Tayms” qəzeti yazır ki, kişiləri kişi olmağa, yeni orduya qoşulub Ukrayna ilə döyüşməyə çağıran elanlar Rusiyada göz-qulağı yağır edib. Belə elanlar adı hala çevrilib, onlara Rusiyanın hər yerində rast gəlmək mümkündür. Hökumətin supermarket mühafizəçisindən tutmuş taksi sürücüsünə, idman zalında məşq edən gəncə qədər bütün kişilərə bir mesajı var: kişi deyilsən?! Bu sayaq elanlarda kişilərə vətəni qorumaq missiyalarının olduğu xatırladılır. Telekanalların xəbər buraxılışlarında əsgər peşəsinin ən cəsur, ən mərd peşə olduğunu aşılaraq süjetlər yayımlanır. Rusiyanın “Birinci kanal”ında efirə gədən bir reportajda hücum dəstəsinin komandiri kimi təqdim edilən zabit belə deyir: “Burada özünüzlə əsl kişi kimi hiss edər, layiqli gəlir qazana, bütün uşaqlıq arzularınızı həyata keçirə bilərsiniz”.

Rusiyanın TASS informasiya agentliyini Avropa Xəbər Agentlikləri Alyansından (EANA) çıxarmaq cəhdi baş tutmayıb. 2022-ci ilin fevralında Rusiya Ukraynada total müharibəyə başlayan kimi TASS-ın EANA-da üzvlüyü dondurulub. Qərar alyansda Polşanı təmsil edən informasiya agentliyinin təşəbbüsü ilə qəbul olunub. EANA Baş Assambleyasının 2023-cü il sentyabrın 14-ü Fransa paytaxtı Parisdə keçirilən illik toplantısında isə Ukrayna agentliyinin təşəbbüsü ilə

TASS-ın alyansdan qovulması təklifi səsvərməyə qoyulub. Təklif TASS-ın Rusiya hakimiyyətinin dezinformasiya kampaniyalarında açıq-aşkar iştirakı ilə əsaslandırılıb. Hər hansı qurumun EANA-dan çıxarılması üçün alyans üzvlərinin dördə üç hissəsindən çoxunun təklifi dəstəkləməsi lazımdır. Qurumda üzvlüyü dondurulmuş Rusiyanı saymasaq, EANA-nın 32 üzvü var. Paris toplantısında gizli səsvərmə zamanı TASS-ın EANA-dan çıxarılması təklifini 14 agentlik dəstəkləyib. 11 agentlik təklifin əleyhinə səs verib, 4 agentlik bitərəf qalıb. Beləliklə, Rusiya agentliyinin Avropa ailəsindən qovulması təşəbbüsü baş tutmayıb. Yeni təklif həyata keçməsə də, köhnə qərar qüvvədədir, yeni TASS-ın EANA-da üzvlüyü dondurulmuş vəziyyətdə qalır.

Rusiya dövləti etnik azlıq nümayəndəsi olan 86 yaşlı Fətulla İsaqova 31,6 milyon rubl təminat ödəməlidir. Fətulla İsaqov milliyyətə başqırdır. Ona 31,6 milyon rubl məbləğində təminat verilməsi qərarını Rusiyanın Başqırdistan Respublikasında rayon məhkəməsi çıxarıb. Fətulla İsaqov 64 il əvvəl qanunsuz tutularaq işgəncələrə məruz qalması və mühakimə edilməsindən şikayətçi olaraq Rusiya Maliyyə Nazirliyindən 450 milyon rubl mənaəvi zərər əvəzi tələb etmişdi. 1959-cu ildə tutulan Fətulla İsaqov qonşusunun evinə hücum çəkərək üç qadını baltalamaq cəhdində təqsirli bilinib, 13 il həbsdə yatıb. O vaxt Fətulla İsaqovun üzünə durmuş Nail Səidbatalov 2012-ci ildə prokurorluğa gələrək cinayəti özünün törətdiyini, Fətulla İsaqova şər atdığını etiraf edib. 2023-cü ildə Rusiya Ali Məhkəməsi Fətulla İsaqova bəraət verib. Fətulla İsaqov bəraət qərarından razı qalsa da, təzminat məbləğinin azlığından gileylidir və yuxarı məhkəməyə şikayət etmək niyyətindədir.

Rusiyada insan haqqı: yeni hesabat yayılıb

Prezident Vladimir Putin 2022-ci ilin fevralında Ukraynaya qarşı total müharibə əmri verəndən Rusiyada insan haqlarının vəziyyəti xeyli pisləşib. Novator.az saytı ABŞ-ın “Associated Press” agentliyinə istinadla xəbər verir ki, BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının təyin etdiyi xüsusi məruzəçi Mariana Kazarovanın ilk hesabatında belə deyilir.

Rusiyadakı vəziyyəti şərh edən Mariana Kazarova repressiyaların əsasən müharibəni tənqid edənlərə, eləcə də ümumən müxalif səslərə qarşı yönəldiyini vurğulayıb.

Hesabat Rusiyada insan hüquqları pozuntularını araşdıran müstəqil layihənin - “OVD-Info”-nın avqust ayında təqdim etdiyi məlumata əsaslanıb. Həmin məlumata görə, keçən ilin fevralından iyun ayına qədər müharibə əleyhinə nümayişlərdə iştirak edən 20 mindən çox şəxs tutulub, habelə “müharibə əleyhinə fəaliyyət” ittihamı ilə 600-dən çox cinayət işi qaldırılıb. Həbs olunan etirazçıların yarıdan çoxunun qadınlar olduğu vurğulanır.

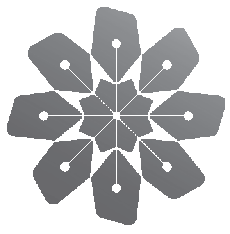
Mariana Kazarova mötəbər mənbələrdən çoxsaylı hüquq pozuntuları, o cümlədən işgəncə, cinsi təcavüz, zorlama ilə hədələməyə dair məlumatlar aldığını qeyd edib. Onun sözlərinə görə, bu işlərin heç biri rəsmi şəkildə araşdırılmayıb.

Hesabatda deyilir ki, iyulun sonuna Rusiya Ədliyyə Nazirliyinin “xarici agentlər” reyestrinə 649 təşkilat və fiziki şəxs daxil edilib: “Bu göstərici altı ayda həmin siyahıya daxil olanların sayının 25 faizdən çox artdığını göstərir. İyulun sonunda 100-dən çox təşkilat “arzuolunmaz” elan edilib. Bu onların fəaliyyətinin qadağan olunması anlamına gəlir”.

Mariana Kazarovanın hesabatı 60-dan çox Rusiya və beynəlxalq hüquq müdafiə təşkilatı, eləcə də şəxsle məsləhətləşmələr, o cümlədən hüquq müdafiəçiləri və hüquq pozuntuları şahidlərinin 100-ə yaxın yazılı təqdimatı əsasında tərtib edilib.

sına razı olub-olmadığını öyrənib. Məlum olub ki, hər beş sinqapurludan üçü etnik azlıq nümayəndəsinin, xüsusilə malay, yaxud tamil millətindən olan şəxsin hökumət başına keçməsinə razıdır. Nüfuzlu sorğu şirkəti buna əsaslanaraq bəyan edib ki, Sinqapurda hökumətin, nəhayət, əslən çinli olmayan şəxsə həvalə olunmasına real imkan yaranıb. Xəbər “Bloomberg” agentliyində “İctimai rəy sorğusu” göstərir ki, sinqapurluların əksəri etnik azlıq nümayəndəsini hökumət rəhbəri kimi qəbul etməyə hazırdır” başlığı altında dərc edilib.

□ “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Sentyabrın 26-da Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dəvəti ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasına səfər edib. Səfər çərçivəsində iki prezident arasında bir sıra mühüm məsələlər müzakirə olunub. Səfər çərçivəsində İğdır-Naxçıvan təbii qaz kəmərinin təməlqoyma mərasimi keçirilib və Azərbaycanla Türkiyə arasında Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsi, həmçinin Zəngəzur dəhlizi müzakirə olunub. Bu görüş gələcəkdə nə kimi perspektivlər vəd edir?

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a şərh verib. O qeyd edib ki, bununla bağlı mühüm bir neçə suala cavab verilməlidir: "Qars-Naxçıvan dəmir yolu Azərbaycan və Türkiyə üçün nə deməkdir? Nədən Azərbaycan və Türkiyə bu layihəni reallaşdırmağı çoxdandır ki, hədəfləyiblər? Layihə ətrafında iki dövlət arasında 10 ildən çoxdur ki, müzakirələr aparılır. Hər iki qardaş ölkənin hökumətləri bu layihənin gələcək perspektivlərinə böyük önəm verirlər. Şərqlə Qərbi birləşdirə biləcək ən qısa dəmir yolunun çəkilməsi ilə Orta yolun bərpası, tək iki ölkənin deyil, regionun bütün ölkələrinin iqtisadiyyatının inkişafına müsbət təsir göstərəcəkdir. Dəhlizin açılması isə mütləq baş tutacaq. Ermənistanın bununla bağlı yersiz dirənisləri bu gün heç nəyi həll etmir. Ortada dəyəri yüz milyard dollarlarla ölçülən yüklərin şərqdən qərbə ən qısa quru yolu ilə daşınmasından ge-

dir.

Daşımalarda yüklərin çatdırılması müddətinin azaldılması investorlara əlavə qazanc əldə etmək imkanları yaradır. Daha doğrusu, daşıma müddətinin iki dəfə qısaldılması, əldə olunan mənfəətin də bu qədər artması deməkdir. Beləliklə, bu qədər böyük maraqlardan söhbət gedərkən, Ermənistan qədər kiçik və iqtisadi cəhətdən cılız bir dövlətin Zəngəzur dəhlizinin açılmasına necə münasibət bəsləməsi heç nəyi həll etməyəcək. Dəhliz açılacaq. Çünki ortada gələcəkdə quru yolla Şərqdən Qərbə bir trilyon dollara qədər məhsul ixrac etməyi hədəfləyən Çinin və bu məhsulun çatdırıldığı Avropa İttifaqı ölkələrinin böyük maraqları dayanır.

Azərbaycan və Türkiyə hökumətləri layihənin iqtisadi və həm də siyasi əhəmiyyətini nəzərə alıb, onun reallaşdırılmasını mümkün qədər sürətləndirməyə cəhd göstərirlər.

Layihə ətrafında aparılan müzakirələrin birinci mərhə-

Regionların inkişafı

Yeni Müsavat
N 174 (8310) 29 sentyabr 2023

Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyi möhkəmlənir

Fikrət Yusifov: "Naxçıvan Azərbaycanın bir parçası kimi böyük nəqliyyat xəbəsinə çevriləcək"

ləsi 2020-ci ilin fevral ayının 25-də "Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və Türkiyə Respublikasının Hökuməti arasında Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu-Sədə-rək-Naxçıvan-Culfa dəmir yolu xətti layihəsi ilə bağlı Anlaşma Memorandumu"nun imzalanması ilə başa çatdı. Bunun ardınca, cari ilin sentyabr ayının 25-də Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində, Naxçıvanda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında Qars-Naxçıvan də-

mir yolu layihəsinə dair Niyət Protokolu"nu imzaladılar. Bu layihənin reallaşdırılması istiqamətində növbəti, üçüncü addım, isə iki qardaş ölkə arasında yaxın vaxtlarda müvafiq müqavilənin imzalanması ilə atılacaq".

Professor əlavə edib ki, Ermənistan bir dövlət kimi varlığını qoruyub saxlamaq istəyirsə, bölgədə böyük güclərin də maraqlarına uyğun reallaşdırılması nəzərdə tutulan Zəngəzur dəhlizi layihəsini nəinki dəstəkləməli, hətta ona öz xilasını da baxmalıdır. "Ən azından ona görə ki, böyük həcmdə yüklərin bu dəhliz vasitəsilə daşınması Ermənistan büdcəsinə, onun yatıb yuxuda görə bilməyəcəyi

milyardlarla dollar gəlirin gətirilməsini təmin edə bilər. Azərbaycan bu yolun nə qədər maraqlı ola biləcəyini hələ 10 il bundan əvvəl, Çinin dövlət rəhbəri "Bir kəmə, bir yol" layihəsini 2013-cü ildə elan edən kimi dəyərləndirdi. Çin Xalq Respublikasının sədri Si Cinpin 2013-cü ilin sentyabr ayında "Bir kəmə, bir yol" layihəsini ortaya qoyduqdan sonra bütün ölkələr içərisində bu layihəni ilk dəstəkləyən Azərbaycan oldu. Azərbaycan Prezidenti bu layihənin gələcəkdə ölkəmiz üçün nə demək olduğunu vaxtında uzaqgörənliklə dəyərləndirdi. Elə bu səbəbdən də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2013-cü ilin dekabrında Çinə rəsmi səfəri

çərçivəsində "Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında "İpək Yolu İqtisadi Kəməri"nin yaradılmasının birgə təşviqi haqqında Memorandumu" imzalanıb.

Bir sözlə, Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsi Azərbaycanla Türkiyənin bölgədə reallaşdıracağı və regionda yerləşən bütün ölkələrə iqtisadi dividənt gətirəcək, böyük güclərin maraqlarını təmin edəcək dəyərli bir layihə olacaq. İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin çəkilməsi ilə bağlı imzalanan sənəd, ilk növbədə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əhəmiyyətli rol oynayacaq və bu regionumuzun iqtisadiyyatının inkişafına böyük töhfə verəcək. Bununla yanaşı, Naxçıvanın qaz təchizatı şəxələndiriləcəkdə ki, bu da həmin sahədə riskləri minimuma endirəcək. Zəngəzur dəhlizinin açılışı - Qars Naxçıvan dəmir yolunun və İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin çəkilməsi, Naxçıvanda sürətli iqtisadi inkişaf üçün geniş perspektivlər açacaq. Naxçıvan eyni zamanda Azərbaycanın bir parçası kimi böyük nəqliyyat xəbəsinə çevriləcək. Bu isə regionda yeni istehsal və xidmət müəssisələrinin yaradılması demək olacaq".

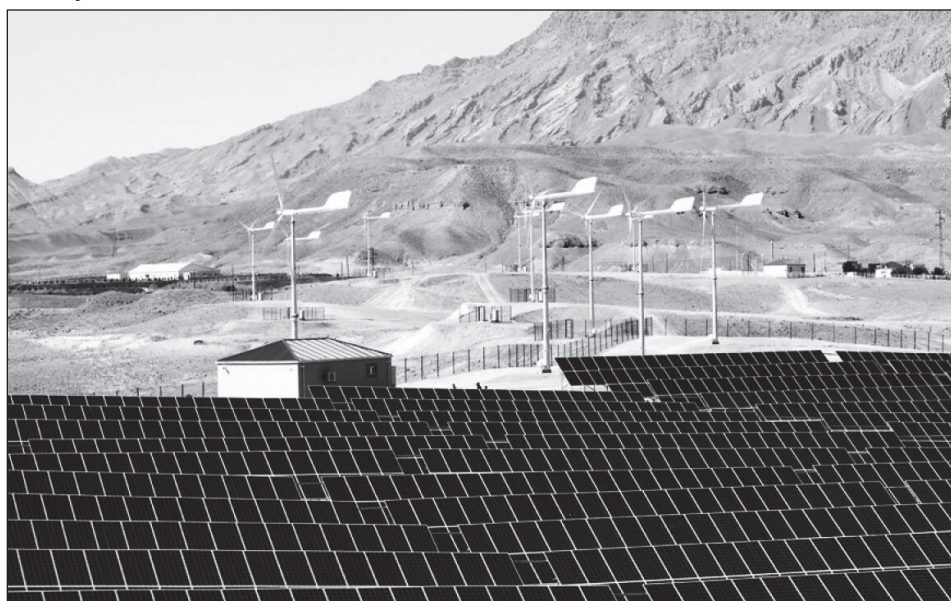
Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYİQ

Böyük iqtisadi layihə - qonşulara bərpa olunan enerji satışı

Həm Naxçıvanın elektrik enerjisinə olan tələbatı tam şəkildə "yaşıl enerji" hesabına təmin ediləcək, həm də...

"Naxçıvanda günəş elektrik stansiyalarının inşası ilə bağlı bizim böyük planlarımız var". Bunu Prezident İlham Əliyev sentyabrın 25-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla mətbuat bəyanatında bildirib.

Ölkə başçısının sözlərinə görə, Naxçıvanda Türkiyə və Azərbaycanın vəzifəli şəxslərinin, beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə Türkiyə-Azərbaycan III Enerji Forumu keçiriləcək: "Və əminəm ki, bu forumun nəticələri uğurlu olacaq. Naxçıvanın qazı, nefti olmasa da, günəşi var və Naxçıvanda günəş elektrik stansiyalarının inşası ilə bağlı bizim böyük planlarımız var. Bu planlar gerçəkləşərsə, Naxçıvan yaşıl enerji zonasına çevrilə bilər. Çünki burada həm günəş,

həm külək, eyni zamanda su elektrik stansiyalarının inşası üçün böyük potensial var və

gələcəkdə Naxçıvandan Türkiyəyə ən azı 1000 meqavat həcmində yaşıl enerji ixracı

da mümkün olacaq". Ümumilikdə, bütün bu dəyişikliklərə bağlı Naxçıvanın

potensialını ekspertlər necə dəyərləndirir?

Fikirlərini "Bakı-Xəbər"lə bölüşən millət vəkili Vüqar Bayramov ümumən buna müsbət prizmadan yanaşır: "Azərbaycan və Türkiyə bərpa olunan enerjide kifayət qədər böyük potensiala malikdir. Bu baxımdan, yalnız mavi qaz deyil, artıq ənənəvi enerji məhsullarından innovativ enerji məhsulları üzrə əməkdaşlığa keçid reallaşır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan həm də Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinə 2016-cı ildən sonra alternativ mənbələrdən əldə edilən enerji ilə də töhfə verəcək. Bu kontekstdən, təbii ki, qardaş ölkə ilə əməkdaşlıq baxımından yeni imkanlar yaranır. Ona görə də son anlaşma həm də bütövlükdə alternativ enerji mənbələri üzrə əldə edilən enerjinin bölüşdürülməsi və bu sahədə əməkdaşlığın qurulması baxımından vacibdir. Bu, bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında strateji əməkdaşlıq çox fərqli sektorlar üzrə dərinləşir. Bu da "yaşıl enerji" sahəsində idxal və ixrac imkan-

larının yaradılması anlamına gəlir. Təbii ki, bu, daha dayanıqlı və uzunmüddətli dövrdə enerji əməkdaşlığının genişləndirilməsinə xidmət edəcək. Ümumilikdə, Naxçıvanın əlverişli iqlim şəraiti alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə üçün geniş imkanlar açır. Naxçıvanda havaqlar isti olması, günəş aktivliyinin yuxarı olması böyük həcmdə elektrik enerjisi istehsal etməyə imkan verir. Ona görə də bu potensialdan maksimum istifadə olunmalıdır. Fikrimcə, bununla bağlı layihələr sistemli və ardıcıl şəkildə həyata keçirilsə, alternativ enerji mənbələrindən alınan enerji istehsalı xeyli artacaq. Nəticədə həm Naxçıvanın elektrik enerjisinə olan tələbatı tam şəkildə "yaşıl enerji" hesabına təmin ediləcək, həm də bunun digər hissəsi ixrac olunacaq. Əlbəttə ki, bununla bağlı ciddi kapital qoyuluşuna, müasir texnologiyalara əsasən günəş elektrik stansiyalarının tikilməsinə ehtiyac var. Bu yöndə də, göründüyü kimi, işlər sürətləndirilir".

□ **"Yeni Müsavat"**

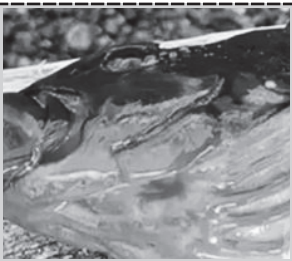

MUSAVAT

Son səhifə

N 174 (8310) 29 sentyabr 2023

Dünyanın ən yaşlı qadını adına namizəd braziliyalı uzunömürlülüynün sirrini açıqladı

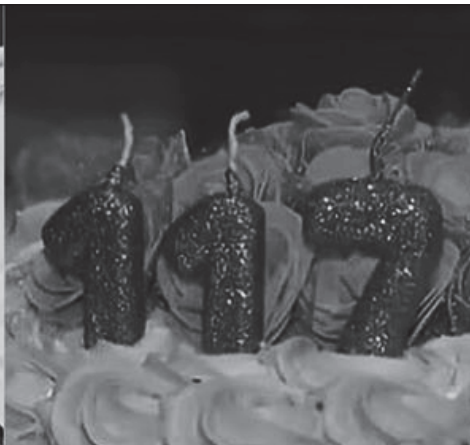

Alyaskada balıqçı qeyri-adi balıq tutub

Alyaska sakini qırmızı gözləri və firuzəyi qəlsəmələri olan qeyri-adi bir balıq tutub. Məlumatla görə, qeyri-adi olan təkə balığın xarici görünüşü deyil, həm də daxildir. Belə ki, balığın eti də mavi rəngdə olub. Lakin balıqçının bildirdiyinə görə, balığın etində xüsusi fərqli bir dad olmayıb.

Çürümüş kartof iki rusiyalı gəncin boğulub ölməsinə səbəb oldu

Rusiyada qeyri-adi səbəbdən ölüm hadisəsi gündəm olub. Belə ki, çürük kartoflara görə iki nəfər həyatını itirib. Qorxunc hadisə Vladivostokda baş verib. Bu barədə yerli İstintaq Komitəsindən məlumat yayılıb. Bildirilir ki, 30 yaşlarında olan gənclər qərada tapılıblar. Onlar zirzəmidə olan tərəvəzlərdən çıxan təhlükəli buxardan zəhərləniblər. Zərərçəkənləri xilas etmək mümkün olmayıb. İstintaq idarəsindən o da vurğulanıb ki, bütün yoxlama işləri başa çatdıqdan sonra prosessual qərar veriləcək.

117 yaşını qeyd edən braziliyalı Sisera Maria dos Santos uzun ömür sürməyin sirrini paylaşib. Ailəsi onun dünyanın ən yaşlı qadını kimi tanınması üçün "Ginnesin Rekordlar Kitabı"na ərizə təqdim edib. Əgər qadının doğum tarixi düzgündürsə, o, hazırkı rekordçu - ispaniyalı 116 yaşlı Maria Branas Moreradan bir yaş böyükdür.

Sentyabrın 23-də braziliyalı 107 yaşlı bacısı, uşaqları və nəvələri ilə birlikdə ad gününü qeyd edib. Qadın bayram şərəfinə uzunömürlülüynün sirlərini açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, tanrıya iman onun qocalığını yaşamasına və bütün çətinliklərdən keçməsinə kömək edib.

"Tanrı hamımızı qorusun. Tanrıdan başqa kim edə bilər? Hər şey tanrıdır", - deyə o bildirib. Bacısı Cozeyə iman onun qocalığını yaşamasına və bütün çətinliklərdən keçməsinə kömək edib.

Sisera Maria dos Santos 1906-cı ildə anadan olub. Özü və ailəsi fermer olan braziliyalı bütün ömrünü Paraiba şəhəri yaxınlığındakı kəndlərdə keçirib və həyatının çox hissəsində yerli bazarda toyuq satıb.

Dovşanlardakı virus xərcəngə qalib gəldi

Rusiyanın Soçi şəhərindəki "Sirius" Elm və Texnologiya Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, mikrosoma virusu xərcəng şişlərini effektiv şəkildə məhv edir. Bu barədə aparıcı tədqiqatçı Aleksandr Maloqolov deyib.

Onun sözlərinə görə, bu virus insanlar üçün təhlükəli deyil və yalnız dovşan hüceyrələrində çoxalır. Bununla belə, o, xərcəng hüceyrələrini aktiv şəkildə hədəfləyir və öldürür. Bu, laboratoriya şəraitində nümayiş etdirilib. Xərcəng şişi inkişaf etmiş siçanlar üzərində aparılan təcrübədə virus şişin ölçüsünü əhəmiyyətli dərəcədə kiçildib. Bu, belə virusların xərcəngin müalicəsində istifadə

oluna biləcəyini göstərir.

Növbəti mərhələ virusun modifikasiyası və insan şişlərinin transplantasiyası ilə transgen siçanlar üzərində sınaqdan keçiriləcək. Artıq virus laboratoriya şəraitində insanda 30-a yaxın xərcəng hüceyrəsi xəttini effektiv şəkildə məhv edir.

Bunları bilirsinizmi?

- *Avstraliyanın Alligator adlı çayında heç vaxt timsah yaşamaıyib.
- * Ağ ayların dəriləri qara rəngdədir.
- * "İspaniya" sözünün mənası "dovşanlar torpağı" deməkdir.
- * Çirkli qar təmiz qardan daha tez ərimeyə məruz qalır.
- * Arıların 5 gözü var.
- * Araxis dinamit partlayıcısı düzəldilməsində istifadə olunur.
- * Saqqal 7-15 min tükdən ibarət olur və ildə 14 sm sürətlə uzanır.
- * Qarışqa dünyada həcminə görə ən böyük beyinə malikdir. Bu beyinin bədənə nisbətində hesab olunur.
- * 100 fincan kofeni dalbadal içmək birbaşa intihar etmək deməkdir.
- * Yatmış insanın boyu oyaq olan insandan yarım santimetr uzun olur.
- * Jül Vern 1863-cü ildə "Paris XX əsrdə" əsərində avtomobili, faksı və elektrik stulunu dəqiqliklə çəkmə alıb. Naşir əsəri Vernə qaytararaq, onu "gicbəsər" adlandırıb.
- * Cənubi Koreyada eyni soyadlı şəxslərin evlənməsi qadağandır.
- * İl ərzində insan qabırğaları 5 milyon hərəkət həyata keçirir.
- * Gündəlik istifadə etdiyimiz qayçıyı Leonardo da Vinçi ixtira etmişdir.
- * Son 4 min ildə insan heç bir yeni heyvan növü əhliləşdirə bilməyib.

Qaçaqmalçılıq yeni panqolin növünü təsvir etməyə kömək oldu

Panqolinlər çox qeyri-adi görünüşə malik kiçik məməlilər sinfidir. Onların ikinci adı "kərtənkələlər"dir. Bu heyvanlar isti bölgələrdə yaşayır. Burada onlar gecə yırtıcıları olaraq olduqca özünəməxsus həyat tərzini keçirirlər. Panqolinlər qarışqa yuvalarını məhv edən kimi məşhurdurlar, bunun üçün onların xüsusi uzun dilləri var.

Təəssüf ki, getdikcə bu qərribə pulcuqlu heyvanların nəsli tükənir. Buna səbəb əsasən brakonyerlikdir. Ən çox panqolinlərin ovçuların qurbanı olduğu hesab olunur. Panqolinlər etini (Asiyada yüksək qiymətləndirilən bir dəlikates) satmaq və ya guya müalicəvi xüsusiyyətlərə malik olan pulcuqları əldə etmək üçün ovlanır.

Maraqlıdır ki, qeyri-qanuni panqolin alveri bu yaxınlarda elmi kəşfə səbəb olub. "PNAS" elmi tədqiqatlar jurnalında dərc edilmiş məqalədə Asiya panqolinin yeni növü olan "Manis mysteria" təsvir edilib. Bu, Çinin Yunnan əyalətində qaçaqmalçılardan götürülən panqolinlərin genetik materialı və pulcuqlarının tədqiq edilməsi zamanı müəyyən edilib. Məlum olub ki, artıq səkkiz yox, doqquz panqolin növü var.

Yeni nəticə təkə bu özünəməxsus heyvan qrupunun (yeri gəlmişkən, bu qrupa nəsli kəsilmiş nümayəndələri də daxildir) təkamülünü daha yaxşı başa düşməyə kömək etmir. Bu, həmçinin panqolin növlərinin yer üzündən yox olmasının qarşısını almaq üçün faydalı olacaq.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2533

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500